ФОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(177) | 1963 оной майн 18, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Малай тарган, һаалиин элбэг саг ерээ

бүхэнэй хүдэлмэриин халуун баян ургасынгаа үндэһэ һуури шадай эгээ бүтээсэтэй хүдэл-эхилнэ. Модо урадхуулаашад ана. Хабар болоходо малша-хаһа ерэжэ, малаа таргалуул-шэлүүлхэ үень захална.

най малшад хабар зунайнгаа ар түхеэрэхэтэеэ хамта ма-лгын дүң гаргана. Энэ жэлдэ гэ хүдөө ажахын болон партий-хүдэлмэрие, тиихэдэ колхоз, лэдбэриин хүтэлбэрие шэнэд-ай һүүлээр үнгэргэгдөө. Тиимэ-жэлгэ тэдэнэй түрүүшын шал-байна. Энэ шалгалтаяа үйлэд-ениинүүд болон партийна коми-барижа шадаа. Малай үбэл-йхиһаа тодоор хүтэлбэрилжэ, а хэгдэхэ эмхидхэлэй болон хүдэлмэридэ ехэхэн анхаралаа йнь үрэ, дан ехэшье бэшэ һаа,

бэл малай түл абалга нилээд гдөө. Майн 1-нэй мэдээгээр үднай нёлондонойхидо орхо-й тугал, 72532 хурьга, 14349 ор абаа.

арталда гүрэндөө мяха тушаа-ргэхын түлөө малшад ехэхэн аһан байна. Энэ жэлдэ һайн ан мал нилээд олоор тушааг-

-гай ноябриин Пленумэй шиид-өгэй ажалшадай дунда үйлэд-тическэ үүсхэл ехээр үргөө. ай уряалаар һаалишадай, хо-малшадай дунда социалис мү-дэлгэржэ, долоон жэлэй та-үсэбые үлүүлэн дүүргэхын тү-араа. Тиигэжэ замаймнай за-олон болобо. Баргажанай равлениин Карл Марксын нэ-ой һаалишан Сэсэг Доржиева, сия Воронцова, Эрхирэгэй Ан-шэд һү һаалгаараа эрхим йлаа. Баргажанай болон Хо-ин управленинүүдэй хонишод орходоо зуун хонин бүхэндэ абажа, һайнаар түлжүүлжэ

-гай ноябриин Пленумэй шиид-хоз, совхозуудай үйлэдбэридэ лжэ байһаниинь элитэ. Гэбэ-жэлгын дүнгүүдһээ харахада, изацинууд, үйлэдбэриин уп-лхоз, совхозой хүтэлбэрилэг-мжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ а. Энэ шалтагаанаар малай дээрээ бирагүй үнгэргэгдөө. тэжээлээр урданайхида орхо-н, мал ажалые оньһожоруул-умэ хэгдэһэн, ажалай эмхид-ые һайжаруулха олохон хэм-ан мүртэнь һү һааха, гүрэн-б ехээр гарзалһан, тураһан

гаа байрада орохотоёо хамта ын дутуу дунданууды бара-хэ, партийна ёһоор сэгнэхэ б гэхэдэ, үбэлэй үедэ гээһэн зунай үедэ дүүрэн бусаажа, шэмые улам дээшэлүүлхэ ие хэн бүхэн ойлгоно. Теэд

нютаг нютагуудһаа ерэһэн бэшэгүүдһээ мэдэхэдэ, хабар зунай байрада малаа оруулха ябадал ехэ удаарна, үбэлэй дутуу дундануудһаа тобшолол хэгдээгүй байна. Малаа зунай бэлшээридэ гаргаха хэрэгэй олон газарта зүндэнь табигдашоод байһан ушар ехэ түгшүүритэй. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Родина» колхоз, Сэлэнгын, Суулгын совхозууд, мүн бэшэшье ажахынууд малаа зунай байрада оруулха тодорхой түсэбшьегүй, бэлэдхэлшьегүй һуужа байнад. Илангаяа малшадай байра байдалые бэлэдхэхэ талаар юумэ хэгдэнэгүй.

Бэлэдхэлгүйгөөр, эмхигүйгөөр малшадай зуһаландаа нүүхэдэнь малай шэмэ, шадал һайжарха юумэгүй, бүри муудаһанай жэшээнүүд үзэгдэжэ байна. Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз нэгэ фермээ Юрөө гэжэ нютаг гаргаа. Теэд тэндэнь малайнь хашаа хорёо, малшадайнь гэр байра оройдоо бэлэдхэгдээгүй байшоо. Энээнһээ боложо малынь һайн бэлшээгдэнэгүй, һаагдажа байһан үнеэдынь һубайржа шахуу байна.

Олохон колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээлынь силосынь дууһажа байгаашье һаань, малаа бэлшээридэ гаргаха гэжэ юрэдөө яаранагүй. Энэнь ажахынуудта ехэхэн хохидол асаржа байха юм.

Хонидоо зунайнь бэлшээридэ гаргадаггүй ябадал баһал гайхалтай. Урда урда жэлнүүдтэ хонидой туранхай, хүшэ шадалгүй байһан дээрэһээнь, нооһониинь оройтожо хөөбэрдэг, тиигээд хони хайшалалга ехээр удаардаг байһаниинь мэдээжэ. Тиимэ болобошье энэ жэлдэ хонид бэлшээридэ үшөөл шиидэжэ гаргагдаагүй. Хонидые зунай бэлшээридэ бэлэдхэлгүйгөөр гаргажа болохогүйнь элитэ. Тиимэ тула хонидой зундаа байха байрань һайнаар бэлэдхэгдэхэ, тэндэ хүдэлхэ хүнүүдынь шэлэгдэжэ табигдаха ёһотой.

Малаа зунай бэлшээридэ гаргаха ябадалаа саашадань удааруулха аргагүй болоо. Энэ хэрэгтэ нэгэшье үдэрөөр хожомдоо һаа, һүн мяхан, тоһон, нооһон ехээр гээгдэхэ.

Малай тарган, һаалиин элбэг өөрөө ерэшэхэгүй. Һаалишад, хонишод, мал адуулагшад малай тарган, һаалиин элбэгые гартаа барижа байна. Тиимэл тулань партийна организацинууд малшадай дунда хэгдэхэ эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэрие һайжаруулха ёһотой. Малшадай байра байдал, болбосорол гэгээрэлэй хэрэгсэлые хангаха, сай, дабһа гэхэ мэтын юумэнэй түлөө арба-хорин километр тэдэнэй гүйлгэжэ байхагүйнь тулада, худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэхэ гээшэ партийна организацинуудай, соёл болбосоролой, худалдаа наймаанай, элүүр энхые хамгаалгын эмхи зургаануудай түрүүшын уялга.

Малай зунай бэлшээридэ гараад байхадань тэндэ үдэр һүнигүй оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Энэ хэрэгые коммунистнууд, комсомолшууд толгойлхо гэжэ найдагдана.

Хабар зунай бэлшээридэ малаа саг соонь эмхитэйгээр оруулжа шадаа һаа, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү, мяха, нооһо тушааха уялгаяа дүүргэхэ байһамнай дамжаггүй. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй болон нютагай Соведүүдэй анхарал оролдолго бүри мүһэн хандуулагдаха ёһотой гэжэ мүнөөдэрэй зорилго эринэ.

СҮХЭ МҮРЭНЭЙ ЭРЬЕЭР...

Түргэн урасхалтай Сүхэ мүрэн хабарай һайрамһаа булангиртаһан уһаяа һабадаа багтаажа ядан, Сэлэнгэ мүрэн тээшэ түринэ. Эрье шадарынь ургажа байһан бургааһан баглагар һайхан мойһон шугы хабарай һайхан саг ерээ гэжэ баярлаһандаа һагсайна.

Энэ мүрэнэй эрье шадар Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой заха хизааргүй үргэн тарялангай газар хабтайн харагдана. Эндэ мүнөө трактор агтын хүнхинөөн таһарнагүй.

Тус колхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ ороо һо тарянай баян ургаса хуряан абаха зорилго урдаа табяад, мүнөө унаһан малгайгаа абангүй ажаллана.

Хабарай тарилгые һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэһэн социалис мүрысөөн эндэхи механизаторнуудай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ оролсоһон колхозой эрхим механизаторнууд Цырен Банзаров, Владимир Батомункуев гэгшэд газар хахалжа, халаанайнгаа даабарие 140—160 процент дүүргэнэ. Эдэнэр газараа гүнзэгыгөөр, нэгэ жэгдээр, эрхим һайн шанартайгаар элдүүрилнэ. Трактористнууд Михаил Дамбаев Сергей Балсанов хоёр ороо һо тарилга дээрэ хүдэлхэ зуураа, үдэр бүриингөө даабарие 130—140 процент дүүргэнэ. Эдэнэр бүхы ороо һоёо хэрээһэлүүлэн тарина.

Тус бригадын полевой стан һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Механизаторнууд болон тарилга дээрэ ажаллажа байһан бусад колхознигууд сүлөөтэй сагаа хүхюунээр эндэ үнгэргэдэг. Зарим нэгэниинь газетэ, журнал уншана, нүгөөдүүлынь шатар, домино наадана. Мүн кино харуулагдана, уран һайханай бүлгэмэй концерт табигдана.

Иигэжэ энэ бригадын механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые һайн шанартайгаар, эршэмтэйгээр ябуулна. Эдэнэр мүнөө эртынгээ тарилгые дүүргэхэеэ байна.

Хяагта. **И. Жамьянов,** хүдөө бэшэгшэ.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Лубсандоржиевай даадаг тарян ажалай бригадада хүдэлдэг тракторист Жамсаран Цыденжапов бэрхээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг. Халаан соогоо тэрэнэй агрегат 32—34 гектарта таряа тарина. Нормонь 16 гектар байха юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист нүхэр Цыденжапов сеялкэшэн нүхэр Зиминтэй хөөрэлдэжэ байна.

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

БОЛЗОРҺООНЬ НЭГЭШЬЕ ҮДЭРӨӨР ХОЖОМДУУЛХАГҮЙБДИ

Баргажанай совхозой главна агроном А. Никульшин иигэжэ хөөрэнэ

НЭГЭ ЗАРИМ ХҮНҮҮД газар хаһалжа элдүүрилээд, үрэһээ шоройдо булаал һаа, ороо һо тарян зүн дэгээндээ ургашахаар һанадаг.

Теэд энэмнай тон буруу ха юм. Мүнөө газараа дутуу ядуу хахалжа, борнойлһон нэрэ зүүгээд, үрэһэ хүрэнгээ хайша хэрэгээр тарижа, тэндэһээ юун урганаб гээд лэ һууха болоо һаамнай, оройдоошье зохихогүй. Тиимэһээ элбэг баян ургаса хуряахын тула газараа һайнаар хахалха, элдүүрилхэ, шииг нойтыень барихаһаа гадна, мүн эрхим шанартай шэлэмэл үрэһөөр, эгээл зохид хаһа сагтань зүбөөр тариха гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Илангаяа газар тарьялан эрхилхэ асуудалда хаа хаанагүй нэгэ тогтомол гуримаар хандажа яашье болохогүй. Нютаг нютагаймнай эрхэ байдал ондо ондоо ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажахы бүхэн таряагаа түргэн лэ тарижа дүүргэхые оролдодог. Энээнэй ашаар ороо һо тарянай элбэг баян ургаса абтаха ушартай. Теэд сагай уларил, нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдалые хараада абангүй, ороо һото ургамалнуудаа саг һаань хэтэрхы эртэ тарижархёо һаамнай, баһал биратай ургаса абтахагүйл. Юуб гэхэдэ, хүсэд гэдээ, дулаасаагүй хүрьһэндэ таригдаһан үрэһэн ехэ удаан ургаха, буртаг үбһэ, үрмэдэһэниинь дараха байна бшуу.

Эдэ бүгэдые, мүн үнгэрһэн жэлэйнгээ дутагдалнуудые хараада абажа, манай совхозойхид мүнөө жэлдэ ороо һото болон бүхы тэжээлэй ургамалнуудаа эгээл таарамжатай зохид хаһа болзортонь тариха гэжэ шиидээ.

Байгша ондо совхоз бүхыдөө 8085 гектарта ороо һото, пропашной болон тэжээлэй ургамалнуудые тариха юм. Тэрэ тоодо гансахан 3200 гектарта гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 2200 гектараар ехэ шэниисэ таригдаха болоно. Тэрэшэлэн горохой тарилга 216 гектарһаа 500 га хүрэтэр ехэ болонхой.

Энэ хабартаа хагсуу хүйтэн байгаашье һаань, хараалһан болзортоо (апрелиин 25-һаа хойшо) уһалагдадаггүй добо газарта гол түлэб ешмээн, горох, яарса таряабди. Бүхыдөө эндэ 1500 гектарта ороо һото ургамалнууд таригдаба. 1000 гектар газар уһалаад, майн 1-һээ хойшо шэниисэ түлэг тарижа байнабди. Хамта дээрээ эндэмнай 3000 га тарьялан уһалагдажа, майн 20 болотор тэндэ шэниисэ, горох таригдажа дүүрээд, кукуруза, саахарай свёкло гэхэ мэтын тарилга эхилхэ. Харин Хүнтэйн талада ороо һото, тэжээлэй ургамалнуудай тарилга бэшэ газарайхиһаа нэгэ бага хожом захалаад, оройшог дүүрэхэ болоно. Яахадааб гэхэдэ, үнгэрөөшэ жэлнүүдтэ хэгдэһэн ажаглалта дээрэһээ харахада, эндэмнай июнь дууһажа, июль гаратар хура бороо ородоггүй, хуурай байдаг. Хэрбээ энэ газартаа горох, шэниисэ дан эртэ таряа һаа, ургамал аяар 45—50 хоногто шииг нойтоор дутаха, тон удаан ургаха болоно бшуу. Хожомдожо ороһон хура бороо ургасада биратай туһашье үгэхэгүй гээшэ. Тиимэһээ тэрэнэй эгээл үндэһэлэн ургаха, набшалха, намаалха үедэ хура бороогой орбхые хараадуулан, нэгэ бага хожомшог тарихадамнай, эгээл зохид.

Байгша ондо бүхы ороо һото ургамалнуудаа сортовой үрэһөөр таринабди. Ажахыдаа хэдэн жэлэй хэрэглэгдэжэ байһан хуушан үрэһээ һэлгүүлээд, ехэнхи тарян хэрээһэлүүлэн, дүүрэн нормоор таригдана. Жэшээнь, горохой үрэһэ уридшалан һайнаар жэгдэлһэн газарай га бүридэ 240—250 килограмм хүрэтэр хаянабди.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, тарилгын агротехникын бүхы заабарие наринаар бэелүүлэн, таарамжатай болзор соонь эрхим шанартайгаар тарьяад, га бүриһөө 12 центнер, уһалагдадаг газарай гектар бүриин 14 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряахабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууднай үдэр һүнигүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. Трактористнар А. Чирков, Н. Попов, И. Молчанов, С. Чирков, Г. Богданов болон бусад тарилга дээрэ үдэр бүриингөө даабари 150—160 процент хүрэтэр эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые һайшаан дэмжэжэ, совхозойхид энэ жэлдэ хартаабха ехээр тариха гэжэ шиидээ. Мүнөө энэ ургамалые тариха 70 гектар газарайнгаа га бүридэ 12 тонно наг шэбхэ гаргаад, нэгэ дахин һайнаар уһалаабди. Үрэһэншье хүсэд бэлдэгдэнхэй. Мүнөө түрүүшын хэдэн гектар хартаабха таригдаад байна.

Мүн кукурузын тарилгада һайнаар бэлдэжэ, 1200 га газарта хамта 19 мянган тонно шэбхэ зөөгдөөд, бүхы талмайнь уһалагдана. Иигээд майн 20-һоо энэ ургамалые үбэр газарта тарижа захалхамнай.

...эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй

партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ

...лгын агротехникэ бүдүүлигээр ...гайруулһан баримтанууд тухай

...хозуудай үйлэдбэриин управлениин ... хабарай тарилгын хүдэлмэриин ...игээр хазагайруулагдаһан ябадал ...партийно-гүрэнэй хиналтын коми...тээр элирүүлэгдэһэн байгаа.

...нэгэдэхи отделени горитойхон тал...даагүй, предплужниггүй анзаһаар ...н, мүн тааруулагдаагүй сеялкээр ...р хаяһан байгаа. Тиихэдэ Доржо ...тэ колхоз горохоёо муугаар хаха...үй хүрьһэндэ тарижа, хүрэнгын...тые газар дээрэнь хаяһан байба. ...» колхоз 120 гектар талмайда ...гүйхэнөөр, далантайгаар хахалаг...һан байха юм. Мүн сэбэрлэгдээ...хээ. Зарим сеялкэнь тааруулаг...ээ унагаангүй байһан ябадал үзэг...хоз жэл бүхэндэ муу ургаса ху...о болон малай тэжээлээр дутал...абаад, тэрэнээ саг соонь тэхэ...гхэ. Андалдагдаха ешмээнэйнгээ ...уугаар хадагалжа гутааба.

...гүрэнэй хиналтын комитет шалгал...лэжэ, дурсагдаһан ажахынуудай ...хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдые тарилгын агротехникэ бүдүүлигээр хазагайруулһанайнь түлөө зэмэдэ хабаадуулжа, тус хүдэлмэриин шанар һайжаруулха эрилтэ тэдэнэрэй урда табиһан байгаа. Тиихэдээ зарим гэмтэ хүнүүдһээнь һарынь салин хүлһэнэй хэмжээтэйгээр яла нэхэжэ абаха зууршалга КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ хэһэн байна. Тэрэ зууршалгань һайшаагдаба.

Тиигэжэ Борьёогой совхозой главна агроном И. П. Зайцевта, тус совхозой тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир М. П. Синицындэ, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой агроном Д. В. Лумбуновта, тэрэ колхозой тракторно-тарян ажалай бригадын бригадир Д. Ч. Дамдяновта, «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин агроном Э. П. Дармаевта, тус колхозой складые даагша Н. Ц. Цыдыповтэ һарын салингаар яла тохогдоһон байна. Зэдын үйлэдбэриин управлениин главна агроном И. К. Кулинта шанга донгодолго соносхогдобо.

Хабарай тарилгын шанар һайжаруулхын тула зохихо хэмжээ абахые Борьёогой совхозой директор нүхэр Хомутов, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мурхонов, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Жаргалов, Зэдын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Лысов гэгшэдэй урда шанга эрилтэ табигдаба.

...т Улаан Хэрээһэнэй V съезд дүүрэбэ

... (ТАСС). СССР-...й, Улаан Хахад ... V бүхэсоюзна ...

Съездын делегадууд гүйсэдкомые, шалгалтын комиссиие шэнээр һунгаа. СССР-эй Улаан Хэрээһэнэй, Улаан Хахад һарын бүлгэмүүдэй союзай гүйсэдкомой түрүүлэгшээр профессор Г. А. Митерев, орлогшонуудаар Ф. Глозахаров, З. С. Майорова гэгшэд һунгагдаһан байна.

Совет-кубинска хани барисаанай митинг

ЛЕНИНГРАД, майн 15. (ТАСС). Фидель Кастро, тэрээнтэй сугтаа ябаһан хүнүүд С. М. Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» завод ошоо.

Хэдэн мянгаад заводой хүдэлмэришэд Кубын национальна герой Фидель Кастрые, тэрэнэй дайшалхы нүхэдые айхабтар хани халуунаар угтаһан байна. «Вива Куба! Вива Фидель!» гэжэ сугларагшад хашхаралдаа.

Фидель Кастро гидрогенераторна цех, турбогенераторна цех хараһан байна. Турбогенераторна цех соо үндэр ендэр зохёогдонхой. Тэндэнь Фидель Кастрын, Н. С. Хрущевэй портрет харагдана. «Баатар Кубада сүлөөрэлгын улаан туг хэтэ мүнхэдөө омогорхолтойгоор намилзажа байг лэ!» гэһэн үгэнүүд улаа ягаан бүд дээрэ бэшээтэй харагдана.

Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастрын ендэр дээрэ гарахадань сугларагшад нэрьесэ альга ташан угтаба.

Заводой партийна комитедэй секретарь А. Д. Молчанов митингые нээгээ.

Коммунис ажалай ударник Г. С. Рогозкин, залуу хүдэлмэрилэгшэ Ольга Ленская гэгшэд Кубын айлшадые үнэнхэ зүрхэнһөө амаршалба.

КПСС-эй Ленинградска промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиков удаалуулан үгэ абаба.

Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро үгэ хэлэһэн байна. Советскэ Союзаар ябаһан тухайгаа, заводые хараһан тушаагаа Фидель Кастро хөөрэжэ үгэбэ.

Интернационал һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ. Энэ дууе митингдэ хабаадагшад бултаараа дуулаа. Хани

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедтэ

МОСКВА, майн 16. (ТАСС). Арадуудай эб найрамдал хамгаалха тэмсэлдэ, бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг хуряаха, национальна талаараа бэеэ даанхай байдалтай болохо, колониализмда эсэргүүсэхэ тэмсэлдэ зорюулагдаһан олохон зохёолнуудые совет литераторнууд һүүлэй үедэ бэшэһэн юм. Эдэ зохёолнуудынь СССР-эй хилын саанахишье олониитэдэ һайшаагданхай. Эб найрамдал хамгаалха тэмсэлдэ зорюулагдаһан зохёолнуудые бэшэһэнэйнь түлөө литература, искусствын бүлэг ажал ябуулагшадта эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитет хүндэлэлэй дипломуудые барюулаа.

Кубын арадай эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай түлөө тэмсэлые харуулһан, «Терезын түрэһэн үдэр» гэжэ зүжэг бэшэһэнэй түлөө драматург Г. Мдивани диплом абаба. Энэ зүжэгые табиһан Пушкинай нэрэмжэтэ театрай коллектив, главна режиссёрынь Б. Равенских мүн лэ шагнагдаба. Поэт Е. Исаев, кинорежиссер М. Донской, поэт Л. Ошанин, композитор В. Островский гэгшэд хүндэлэлэй дипломдо хүртэһэн байна.

Фидель Кастро Ленинградтай танилсана

ЛЕНИНГРАД, майн 16. (ТАСС). Нүхэр Фидель Кастро үсэгэлдэр үдэшэ орой ойро зуурахана амарһанай һүүлээр Ленинград хото соогуур ябажа хараба.

Кубын революциин вождь Нева мүрэнэй нэгэ һалаануудай эрье шадар онгосоор ябадаг спортсменүүдтэй уулзажа, Ленинградта элдэб янзын спортын хайшан гэжэ хүгжөөгдэдэг тухай һонирхобо. Куба Советскэ Союз хоёрой спортсменүүдэй хоорондо хани ёһоной харилсаа холбоо тогтообол зүйтэй байгаа гээд нүхэр Кастро хэлэбэ.

Фидель Кастро удаалуулан катер дээрэ һуугаад, Нева, Финскэ тохой соогуур ябажа хараа. Хүндэтэ айлшан городой һайн һайхан газарнуудые һонирхожо үзэбэ. Судна бүтээдэг заводуудай юрэнхы дүрсэ шэнжые катер дээрэһээ Фидель Кастро хараба.

Катерай ябажа байха үедэ КПСС-эй XXII партсъездын нэрэмжэтэ металлическа заводой барилга харагдашаба. Красноярска, Братска ГЭС-тэ эльгээгдэхэ ехэ турбинанууд эндэ бүтээгдэдэг гээд ехэ айлшандаа хэлэжэ үгэбэ.

1917 оной октябриин 25-най түүхэтэ һүни Саг зуурын контрреволюционно правительствын һүүлшын тулгуури болохо Үбэлэй ордон руу «Аврорын» буудаһан тазарые үдэшэжэ ябаһан хүнүүд харуулһан байна. Революциин энэ гайхамшагта крейсерые ленинградайхидай гамтай һайнаар хадагалжа байһаниинь тон һайн гээд Фидель Кастро хэлээ.

Нева мүрэн дээгүүр ябаһанай һүүлээр Кубын революциин вождь зунай сад сэсэрлиг соо ленинградайхидтай уулзажа хөөрэлдэбэ. Тэдэнэр айлшанаа аргагүй хани халуунаар угтаа.

Нүхэр Фидель Кастро зунай сад сооһоо Марсова талмайгаар, революциин түлөө тэмсэгшэдтэ бодхооһон хүшөөгэй хажуугаар гаража, Ордоной талмай тээшэ ошобо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ фашис булимтарагшадһаа городоо хамгаалагшадта зорюулагдаһан хүшөөе бодхоохын түлөө Ленинградта мүнгэ зөөри суглуулагдажа байна гэжэ айлшандаа мэдээсэбэ. Ленинградайхидай энэ үүсхэлыень Фидель Кастро һайшаагаа.

Удаалуулан Ордоной талмайда ерэбэ. 1917 оной октябриин 25-най һүни революционно хүдэлмэришэд, солдадууд, матросууд Үбэлэй ордондо добтолон ороһон юм гээд үдэшэжэ ябаһан хүнүүд айлшандаа тайлбарилба. Мүн энэ талмай дээрэхи түүхэтэ гэрнүүд тухай хэлэгдээ.

Фидель Кастро Ордоной талмай дээрэһээ Невскэ проспект тээшэ зорибо. Кубын революциин вождые, тэрээнтэй сугтаа ябаһан хүнүүдые ленинградайхид халуунаар амаршалба.

Байдаг байра тээшээ бусаха замдаа Фидель Кастро эдеэ хоолой ехэ магазин хараһан байна. Энэ магазинһаа нүхэр Кастро эдеэ хоол абаба. Магазинай хүдэлмэрилэгшэд хүндэтэ айлшандаа бэлэг үгөө.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи бюрогой гэшүүн, партиин Ленинградска промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиков, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, Ленинградай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Я. Исаев болон бусад хүнүүд Фидель Кастрые үдэшэбэ.

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХОНИН АЖАЛ ХҮГЖӨӨХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

РСФСР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын Зүүн-Сибириин управлениин главна зоотехник

П. И. КАНАЛИНАЙ элидхэлһээ

★ ★

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти, правительствын һүүлэй жэлнүүдтэ бэелүүлһэн хэмжээнүүдэй ашаар Россин Федерациин колхоз, совхозууд бүхы түрэлэй малай, шубуунай тоо толгой олошоруулжа, мяха, һү, ноoһо болон мал ажалай продуктнуудые нилээд ехээр абадаг болоо.

Тиигэбэшье гүрэндэ ноoһо худалдаха долоон жэлэй түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Энэ түсэбэй ёһоор, Зүүн-Сибириин ажахынууд 1965 ондо 38550 тонно ноoһо гүрэндэ тушааха ёһотой гэхэ гү, али 1962 ондо тушаагдаһанһаа 1,5 дахин ехые худалдаха ушартай болоно. Тиин үнгэрһэн 4 жэлэй туршада гүрэндэ ноoһо худалдалга Зүүн-Сибирьтэ миил 33 процентээр дээшэлһэн байна. Илангаяа Буряадай АССР болон Шэтын область ноoһо худалдалгаяа ехээр дээшэлүүлжэ шадаагүй. Энэ талаар эгээн ехэ амжалта Тувын АССР туйлаа. Тэдэнэр энэ үедэ ноoһо худалдалгаяа 66 процентээр ехэдхэһэн байха юм.

Зүүн-Сибириин районуудта хонин ажал ехэхэн һуури эзэлнэ. Хэрбээ РСФСР дотор абтаһан мяханай 9,3 процентынь хониной мяхан байбал, энэнь Зүүн-Сибирьтэ 23,2 процент, Шэтын областьдо болон Тувын АССР-тэ—50 процент болоно. Зүгөөр хониной мяханай өөрынь үнэ сэн бэшэ мяханда орбол нилээд хямда.

Сибирьтэ хони үсхэбэрилхэдэ зохид байгаашье һаань, хонидой тоо толгой долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанда орбол тон ааляар олошорно. Ушар иимэһээ байгша оной мартын 4-дэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хони үсхэбэрилгээр тусхай тогтоол абаа бшуу.

ЖЭЛДЭЭ ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА АБАХА

Энэ тогтоолой ёһоор эхэ хонин бүриһөө жэлдээ адагынь нэгэ хурьга абаха, хурьгадаа 5—8 һаратайдань 35—40 килограммтай болгожо тушааха хэмжээнүүд хараалагдаа. Тэрэнэй түлөө мяхалиг аад, һайн ноoһотой үүлтэрэй хонид үдхэгдэхэ ушартай. Мүн тэндэ хонишодые материальна талаар урмашуулха, 100 хонин бүриһөө 95-һаа дээшэ хурьга түлжүүлэгшэдтэ нэмэлтэ түлөөһэ үгтэхэ гэжэ тогтоогдонхой. 1963 онһоо эхилжэ, олон жэлэй туршада түл абалгаараа, хонидой ашаг шэмэ дээшэлүүлгээрээ һайн амжалта туйлаһан хонишодто «Хонин ажалай мастер» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдожо, тэдээндэ 20 процент түлбэри нэмэжэ үгтэхэ болоо.

Үлөөшэ хоёр жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгомнай айхабтар ехэ байна. Тэрэниие урдынхяараа ажаллажа шиидхэхын онсогүй. Теэд юу хэхэ хэрэгтэйб?

Нэн түрүүн шэнэ газар элдүүрилжэ, хонидоо һайн тэжээлээр хангаха ёһотойбди. Энээн тушаа Хакасай автономито областьһоо жэшээ абамаар. Түс областьдо аяар 500 мянган га шэнэ газар элдүүрилэгдэһэн байбашье, хонидойнь тоо хоёр дахин дээшэлээ бшуу.

Саашадаа кукуруза, бобы, сахарай свёкло ехээр ургуулдаг болоходоо, хонидоо түхеэрэн жэл соо газаагаа барижа эдеэлүүлхэ арга хэрэглэгдэхэ ушартай. Энэ талаар Красноярска хизаарай «Учумский» совхозһоо жэшээ абамаар.

ЭХЭ ХОНИДОЙ ТОО ОЛОШОРУУЛХА

Хонин ажал хүгжөөлгэдэ эхэ малай тоо олошоруулга ехэ удха шанартай. Саашадаа эхэ хонидой тоо бүхы хонидой 70 процентдэ хүргэхэ зорилго табигдана. Зүгөөр Сибирьтэ мүнөө дээрээ эхэ хонидынь миил 50 процент, эрьенүүд 30 процент болоно. Һүрэг дотор эхэ хонидой олон байхадал, тэрэнэй ашаг шэмэнь үлүү ехэ байна.

Һүрэг дотор эхэ хонидой тоо олошоруулхын тула үбэл эртэ гараһан хурьгадые тэрэ жэлдэнь һайнаар тэнжүүлжэ, үүсэлхээр болгохо шухала. Энэ зорилгоор январь—март һарада түрэһэн эрэ хурьгадые зундаа һайнаар бэлшээн, шахан таргалуулха, 8—9 һаратайдань 35—40 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханда тушаахада зохисотой.

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин колхоз, совхозууд хонидоо үбэлдөө, хабар эртэ хурьгалуулдаг болонхой. Энээнэй аша үрэнь ехэ. Жэшээнь, Шэтын областиин «Заветы Ильича» колхоздо 1962 ондо февральда түрэһэн хурьгадһаа 0,9—0,9 килограмм ноoһон абтаа. Гадна 861 хурьгадые тэрэ жэлдэнь 40 килограммтайгаар гүрэндэ тушааһан байха юм. Тэрэнэй 40 процентнь тарган гэжэ сэгнэгдээ һэн.

Нүгөө талаараа эхэ хонид сагһаань урид голодоһондо гаргагдана. Жэшээнь, Шэтын областьдо эхэ хонидһоо 7 жэлэй туршада түл абаха аад лэ, миил 5 жэл хэрэглэнэ. Зарим ажахынууд эхэ хонидоо бүри олоор гаргашалдаг. Хэрбээ эхэ хонидто саашадаа иимээр хандабал, тэрэниие һүрэгэй 60—70 процент болгохонь бэрхэтэй.

Гадна түл абаха, хурьгадые түлжүүлхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд бии. Сибириин колхоз, совхозууд 100 хонин бүриһөө 1961 ондо 74, 1962 ондо 76 хурьга абаа. Эрхүүгэй область болон Буряадай АССР миил 68—69 хурьга абаһан байха юм.

Яахадаа түл иимэ үсөөн абтанаб гэхэдэ, эхэ хонидые үрэжүүлгэдэ муугаар бэлдэгдэнэ, искусственна үрэжүүлгэ хэхэ эрилтэнүүд хазагайруулагдана, тэдэнээ үбһэ тэжээлээр хүсэд ханганагүй. Хэрбээ эдэ бүхы эрилтэнүүдые һайнаар бэелүүлээд байбал, жэл соо эхэ хонин бүриһөө заатагүй хурьган абтаха ушартай.

Тиихэдэ амиды түрэһэн хурьгад олоороо гарзада оруулагдана. Энэ жэлэй 3 һара соо Зүүн-Сибириин ажахынууд хурьгадайнгаа 6 процентые гарзалуулаа. Тиин Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта тэрэнь 9 процентдэ, Эрхүүгэй областьдо 5 процент болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ветеринарна мэргэжэлтэдэй хүдэлмэри һулараа. Үбшэниие сараха хэмжээнүүд саг соогоо бэелүүлэгдэнэгүй, тиимэһээ элдэб үбшэн дэлгэрнэ, үбшэлһэн малые эмнэхэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ.

Хонидой тоо олошоруулхын хажуугаар, тэдэнээ һайнаар эдеэлүүлжэ ноoһо ехээр абаха, племенной хүдэлмэрие зүбөөр эмхидхэхэ шухала болоно. Имагтал племенной хүдэлмэри һайнаар табиһан ажахынууд ноoһо гүрэндэ ехээр худалдана. Сибириин ажахынуудта хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,7 килограмм ноoһон абтана. Красноярска хизаарай колхоз, совхозууд ноoһо абалгаяа эрид дээшэлүүлжэ, шэнэ үүлтэрэй хонидые бии болгоо. Буряадай АССР-тэшье һайн ноoһотой хонидтой ажахынууд бии. Илангаяа Борьсогой совхозые нэрлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө Сибирьтэ 3 үүлтэрэй хонид бии. Тиигэбэшье эндэхи колхоз, совхозууд һайн шанартай хусануудаар хүсэд хангагданагүй. Искусственна үрэжүүлгын дүүрэһэн хойно эхэ хонидой һүрэгтэ тон бирагүй, шанар муутай хусануудые табидаг. Зарим газарта бүхы хонидойнгоо 30 процентын хээлитэй болоодүй байтар үрэжүүлгын пунктаяа хаажархидаг.

Хэрбээ һайн үүлтэрэй хусануудые үдхэдэг, тэдэниие хүсэдөөр ашатладаг болоо һаа, бүхы эхэ хонидоо имагтал элитнэ хусануудаар үрэжүүлхэ аргатайбди. Тиигэбэл хонидойнгоо шанарые түргөөр һайжаруулжа шадаха һэмди.

1963 оной майн 13-һаа Улаан-Үдэ хотодо нээгдэһэн Сибириин, Алас-Дурна зүгэй хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй семинар үргэлжэлһөөр. Мүнөөдэр семинарай ээлжээтэ пленарна заседани болохо.

ЭЛБЭГ ҺАЙН ТЭЖЭЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

Хонидые үдхэхэ, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэг нэн түрүүн элбэг һайн тэжээлһээ дулдыдаха байна. Зүгөөр олонхи ажахынуудта энэ шухала асуудал шиидхэгдээдүй байһаар.

Тэжээл бэлэдхэлгэ 1953 онһоо нилээд ургажа, адуу малай тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлһэн байгаа. Теэд 1959 онһоо хойшо тэжээл бэлэдхэлгэ нэгэл хэмдээ үлэжэ, зүгөөр адуу малай тоо олошоржо байһан байна. Тиимэһээ малай нэгэ толгой бүхэндэ тэжээл бага хүртэдэг болоо.

Бүдүүн, шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болохын тула сабшалангаа һайжаруулха, үбһэ хуряалтын үедэ энэ хүдэлмэридэ хүнүүдые олоор хабаадуулха шухала. Мүн нэгэ жэлэй ургамалнуудые, горох ехээр ургуулжа абаха, отара бүхэниие тэжээлээр хүсэд хангаха саг ерээ.

Хонин ажалда тэжээл хүсэд бэлэдхэхын тула хонишодой бригадануудта сабшалантай, бэлшээриин газар даалгажа үгэхэ дүршэлые хаа хаанагүй хэрэглэхэдэ һайн гээшэ.

Сибириин ажахынуудта хонид хүсэд һайн байраар хангагдаагүй байһаар. Хонидой байра барихаар совхозуудта үгтэһэн мүнгэ зөөри хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, мал ажалай мэргэжэлтэд энэ хэрэг анхарнагүй.

Тэрэшэлэн хонишодой ажалай түлөөһые гуримшуулха саг ерээ. Зарим газарта 100 хонин бүриһөө олон хурьга абаһан хонишод үсөөн хурьга абагшадһаа бага түлбэридэ хүртэнэ. Энэ тон бүтэхэгүй ябадал гээшэ. Саашадаа олон хурьга абаһан хонишодые али болохоор урмашуулха хэрэгтэй.

Хонин ажалдамнай ноoһо хайшалха халуун хаһа дүтэлбэ. Энэ шухала кампаниие түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ гээшэ эгээн шухала зорилго болоно.

Тиигэбэшье олон ушарта хонидой ноoһо хайшалалга бэлэдхэл муутайгаар эхилжэ, энэ хүдэлмэридэ шадабари багатай хүнүүд хабаадуулагдана. Тэрэ шалтагаанһаа боложо хүн бүхэн үдэртэ оройдоо 25—30 хони хайшална. Олон хүнүүд муу шанартайгаар хайшалдаг байха юм. Энээн дээрэһээ ноoһон ехээр гээгдэнэ.

Саашадаа хонидоо оренбургын аргаар хайшалдаг болохо эрилтэ табигдана. Юуб гэхэдэ, энэ аргаар хони хайшалжа мэргэжэһэн хүнүүд үдэртөө 200 хониной ноoһо хиргадаг байха юм.

Нина Иванова Улаан-Үдын шэлэй заводто шэл отологшоор ажаллана. Тэрэ үдэр бүриингөө даабарие 105—110 процент дүүргэдэг. Мүн хүдэлмэриингөө хажуугаар индустриальна техникумэй 3-дахи курсда һурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нина Иванова.

А. ШИГАЕВАЙ фото.

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

Хүдэлмэриин сагта зүблөө хэжэ болохогүй

«Хүдэлмэриин сагта фабрика болон заводуудай комитедүүдэй суглаа, зүблөө татадаг баримтанууд тухай» тогтоол ВЦСПС-эй Президиум баталан абаба. Фабрично-заводской профсоюзай эхин комитедүүд хүдэлмэриин сагта элдэб суглаа, зүблөө болон бусад хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэ. Иигэжэ хүдэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые, алба хаагшадые, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые ажалһаань һамшаадаг баримтанууд бии гэжэ энэ тогтоол соонь хэлэгдэнэ. Заримдаа эдэ комитедүүдэй заседанида шухала хэрэгтэйшье бэшэ һаань, олон хүнүүдые урижа асараад, удаан саг соо һуулгана.

Хүдэлмэриин сагта зүблөө болон суглаануудые профсоюзай организацинуудай хэдэг баримтые ВЦСПС-эй Президиум буруу гэжэ тоолоно. Предприяти, организаци, эмхи зургаануудта ниитын бүхы хэмжээ ябуулга ажалһаа сүлөө сагта үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ профсоюзуудай Соведүүд, комитедүүдтэ ойлгуулагдаба.

(ТАСС).

Олониитын хүсөөр

ОТДЕЛЕНИИН СОВЕТ

Ажахы болон соёл культурын байгуулалтые хүтэлбэрилгэдэ ниитын бүхы эмхи зургаануудай, мүн бүгэдэ эрхэтэдэй эдэбхитэйгээр хабаадалгын үүргэ болон удха шанарые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ ябадалда парти тусхай анхарал хандуулна.

Колхознигуудай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, отделени, бригада, фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэ отделениин совет ехэхэн үүргэ дүүргэдэг байха юм.

Колхоз гээшэ ниитын формотой ажахы байһан тула даа, үйлэдбэрэе колхознигууд өөһэдөө хүтэлдэг, бэелүүлдэг ха юм. Колхознигууд—артелиингээ эзэд. Тэдэнэр ниитынгээ баялигые өөһэдөө арьбадхажа, ажал хүдэлмэри дээрээ хүмүүжүүлэгдэнэ.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Сибиряк» колхоз табан тосхониие нэгэдүүлнэ. Тэрээн бүхэндөө үйлэдбэриин нэжээд отделенитэй. Отделениин хүтэлбэриие артелиин правленеэр томилогдоһон эрхилэгшэ бэелүүлдэг юм. Тэрэ ажалайнгаа эмхидхэлэй асуудал шиидхэхэдээ, хүн зондоо, мэргэжэлтэдтээ түшэглэдэг. Гадна ажахын бүхы асуудал, мүн тосхонойнгоо политическэ байдал тухай асуудал шиидхэлгэдэнь тэрээндэ отделениин совет туһална. Тэрэ совет колхозой правлениин тоосоое зүбшэн хэлсэхэ, баталха үедэ отделениин колхознигуудай суглаагаар жэл бүхэндэ һунгагдадаг.

Жэшээнь, Ахалигай отделенидэ ниитын соведэй гэшүүдээр гахайшан Антонида Степановна Подлясинская, һаалишан Антонида Петровна Усольцева, пенсионер Василий Николаевич Дёмин, отделениин агроном Яков Петрович Катовщиков, гахайн фермые даагша Сергей Григорьевич Дёмин болон бусад, хамта 11 хүн хүдэлнэ. Соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан, отделениин эрхилэгшэ Гавриил Панфилович Дёмин тэрэнэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэг.

Загтын, Түхэреэнэй отделениин соведэй гэшүүндэ 9—9 хүн, Еловскын—13, Түнхэнэй — 15 хүн һунгагдаһан байна. Нёдондо отделениин совет дээрэ бууса шадарай участок тухай, хэһэн ажалай нормо, тэрэнэй сэнгые дахин харалга тухай, ерэхэ жэлдэ ямар газарта тарилга хэхэ тухай, колхоздо ороходо тухай мэдүүлгэ, акт болон мэдүүлгэнүүдые хараха, журамгүй ябадал гаргагшадай хэрэтые хараха гэхэ зэргын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Һара бүхэнэй һүүлээр мал ажалай талаар түсэбэй дүүргэлтын дүнгые тухайлан хаража үзэдэг. Колхозой правлени соведэй дурадхалгагүйгөөр отделениин тоосоое баталдаггүй. Совет дээрэ тон шухала асуудалнууд шиидхэгдэнэ. Мал ажалай талаар тоосоо зүбшэн хэлсэлгын үедэ заримдаа ехэхэн арсалдааншье гарадаг. Тэрэшэлэн хүдэлмэридөө шалгарагшадые урмашуулха, мал гарзалуулһан гэмтэдтэ гаргашыень түлүүлхэ, дутуу дунданuудые усадхаха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха тухай һанамжаяа үгэдэг байна.

Байгша оной февральда Түнхэнэй отделениин совет 1963 оной тарилга тухай асуудал зүбшэн хэлсээ һэн. Соведэй заседанида эдэбхитэд олоороо хабаадалсаһан юм. Мүнөө жэл энэ отделени 1350 гектар талмай дээрэ шэниисэ тариха. Тэрэнь нёдондонойхиһоо 40 процентээр ехэ болоно. Отделениин агроном Д. Г. Ащенков ямар ургамалнуудые хаана, ямар газарта тариха тухай өөрынгөө түсэбые совет дээрэ элидхээ. Гэбэшье тэрэ түсэбынь зүб шиидхэбэри олоогүй. Газараа һайса мэдэхэ болоһон баян дүй дүршэлтэй хүнүүд байһан тула даа, отделениин соведэй гэшүүд, нютагай эдэбхитэд энэ асуудал тушаа зүб шиидхэбэри абаха тухай агроном болон отделениие эрхилэгшэдэ заажа үгэһэн юм.

Үшөө нэгэ иимэ жэшээ харуулая. Нэгэтэ Түхэреэнэй отделениин зоотехник мал ажалаар тоосоо табиха ёһотой байһан аад, архи уугаад, хүдэлмэреэ һаатуулһан байгаа. Зоотехник отделениин соведэй, мүн эдэбхитэдэй урда зогсожо, хэһэн гэмээ амсаа.

Соведынь отделениие эрхилэгшын үүргые дүүргэхэеэ оролдодоггүй, харин заседани дээрээ хэлсэһэн зүйлөө тэрээндэ дурадхадаг байна. Гэбэшье отделениие эрхилэгшэ ниитын соведэй хүдэлмэри хүтэлбэрилдэг байһан туладаа, соведэй гэшүүдэй, эдэбхитэдэй оруулһан дурадхалнуудые һайса зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр зохихо шиидхэбэри абаха арга боломжотой. Соведэй дурадхал ехэнхидээ шиидхэхы хүсэтэй байдаг гээшэ. Ажалай журам эбдэгшэд тухай асуудал шиидхэхэдээ, отделениие эрхилэгшэ ниитын соведтэ түшэглэдэг юм.

— Урдань правлениин заседани дээрэ олон жэжэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэг гарагша һэн. Тиихэдэ отделениие эрхилэгшэдэшье элдэб олон мэдүүлгэ ородог бэлэй. Мүнөө отделениие эрхилэгшэ тиимэ асуудалнуудые ниитын соведэй туһаламжаар шиидхэдэг болонхой. Колхозой правлени ажахыдаа хабаатай үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэхэ аргатай болобо,—гэжэ «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ Н. А. Домышев хөөрэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри дотор үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ олониитын хабаадалсаха үүргын тон ехэ байһан тухай тэмдэглэгдэнэ. Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Сибиряк» колхозой отделениин совет мэтын ниитын эмхи гансахан колхозуудай комплексно бригадануудта бэшэ, мүн совхозуудай отделенинүүдтэшье халан абтамаар гэжэ һанагдана.

Совхозуудай отделенинүүдтэ хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай хамтын суглаан дээрэ һунгагдаһан ниитын совет амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ шадаха байна. Колхозуудта, мүн совхозуудта байгуулагдаһан ниитын соведүүд таряа, мяха, һү болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые саашадань ехээр абахын түлөө тэмсэлдэ олониитые үргэнөөр хабаадуулжа, элирүүлэгдээгүй байһан шэнэ шэнэ нөөсэнүүдээ хүсэдөөр ашаглаха арга олгохо байна.

Д. Мангутов.

Сабшалан һайжаруулгада хүсөө гамнадаггүйбди

Адууһа малай үдэлгэ, тэрэнһээ абтадаг ашаг шэмынь дээшэлэлгэ имагтал тэжээлһээ, һайн байра байдал болон харууһанһаа дулдыдадаг. Тиимэл тула манай фермынхид нэн түрүүлэн үбэлжэлгын үедэ малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй байха гэжэ оролдолго гаргадаг. Зүгөөр үбһэ ехээр абаха гэбэл, сабшалан хадалангаа һайнаар уһалха, үтэгжүүлхэ, сэбэрлэхэ зэргэтэй.

Тиимэһээ бидэнэр хамаг сабшалангаа, илангаяа уһалагдадаг газараа, луговодуудта, хонишодой бригаданууд болон үхэрэй гүүртэнүүдтэ даалгажа үгэдэгбди. Жэшээнь, аймагай мэдээжэ луговод, коммунист Цыбикжап Цынгуевич Цынгуев хэдэн жэлэй туршада таһалгаряагүй Хужартын, Майлын, Шара горхоной сабшалан дээрэ хүдэлдэг юм. Тиихэдээ энэ нүхэр намарһаа эхилжэ уһалууриин захалтар шэбхэ шабааһа сабшалан дээрээ шэрэжэ байдаг, горхон, булагай эхинүүдтэ тошо халяажа, ондоли тогтоодог, һубаг ханаабуудаа заһадаг гээшэ.

Нилээд ехэ сабшалан ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаданuудта таһалагдажа үгтэнхэй. Хонишод өөһэдынгөө хүсөөр хашаа хорёогойнгоо шэбхэ сабшалан дээрэ зөөдэг, газараа уһалдаг, үбһэеэ өөһэдөө сабшажа сомодог болонхой. Жэшээнь, республикын түрүү хонишодой нэгэн Ойдон Тагаровай бригадынхид 240 гектар сабшалантай юм. Тэрэл газарһаа абаһан үбһөөрөө хамтын хонин һүрэгые тэжээжэ байһан тула сабшалангаа ашагтайгаар эдлэхые аһан хүсөөрөө оролдоно ха юм. Нүхэр Тагаровай бригада нёдондо 2430 центнер үбһэ хуряажа абаа һэн. Тэрэл үбһөөрөө 3.500 шахуу хонин энэ үбэлдөө тэжээжэ гараа бшуу. Хонидынь тарган тобирнууд ондо орожо, мүнөө түрүүшын ногоо шэмхэлжэ эхилээ.

Эгээ мүнөө түс бригадын хонишод хашаануудайнгаа наг шэбхэ сабшалан дээрээ гарганхай. Жаргалантын, Хүндын, Зэргэлэйн сабшалангые хонишод нүхэд Дубинин, Краснопеев, Сергеев гэгшэд уһалжа, шэбхэеэ тараажа байна. Тиихэдэнь Жаргалантын сабшалан доодо захаарнь хорёолхын тула 1.500 гаран һургааг отолоод, тэрэнээ шэрэжэ байна.

Луговодуудай һайрамай урдажа эхилэн сасуу газараа уһалжа захалаа юм. Хужарта, Майлын сабшалан дээрэ коммунистнар нүхэд Ц. Ц. Цынгуев, Д. Б. Базаров ажаллажа байна. Тиихэдэ Аюр Норбоев, Нима Жимбуев гэгшэд Баруун Бэедэ, А. И. Борисов Хүсөөтэдэ, Д. Д. Серебрюхов А. Белоусов хоёр — Ород Хуурайда, А. Н. Ильин — Анаада газар уһалжа, сүлөө забдагүй ажаллана. Сэхыень хэлэхэдэ, уһалагдамаар газар бүхэн хуу эзэтэй, харюусаха хүнтэй байна гээшэ.

Апрель соо сагай уларил хүйтэн байжа, гол горходой, булагуудай мүльһэн дошо ёһоор хайлажа шадаагүй, тиимэһээ уһан багааар урдажа, хүдэлмэримнай нэтэ бага хойшоо татагдаа. Тиигэбэшье уһалагдадаг 2.500 гаран гектар сабшалангайнгаа 1.500 гараниинь луговодуудай нэгэ дахин, зарим газарта хоёр дахин уһалаад байна. Тиихэдэ хамтадаа 1.700 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрээ гарганхайбди.

Мүн луговодуудай ажал хүдэлмэри урмашуулхын, хэһэн ажалдаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр, харюусалгатайгаар хүдэлхын тула түсэбһөө гадуур үбһэ хуряагаад байбалынь, нэмэлтэ түлбэри түлэгдэхэ байна. Тиимэ дээрэһээ эдэ луговодуудай үбһэ хуряалгын үедэ байһан газартаа үбһэшэдэй бригада, звенонуудые хүтэлбэрилхэ юм. Иимэ гурим мандa үнинэй хэрэглэгдэдэг гээшэ. Энэ ушарһаа ургаһан ногоо хуу сабшуулха, үбһэ гутаангүй һайханаар абаха гэжэ луговодууд бүхэн хүсэ шадалаа гаргадаг.

Тиимэ харюусалга тогтоогоошьегүйдэ аргагүй ха юм даа. Манай фермэ Анаагайнгаа совхоз соо малай тоо толгойгоор эгээл томо ажахы гээшэ. 16 мянган хонин, 1.000 гаран үхэр ондо орохо байна. Эдэ малда нилээд ехэ тэжээл хэрэгтэй. Теэд бардам хүрэхэ үбһэтэйл һаа, мал адууһан ядамаргүй үбэлжэдэг, шадал тэнхээтэйгээр ногоон дээрэ гарадаг гээшэ ааб даа. Иимэ дээрэһээ сабшалангаал эртээнһээ һайса уһалха, үтэгжүүлмээр газартаа шэбхэ гаргаха, буртагһаань, хор хагданһаань сэбэрлэхэ гэжэ оролдолгоёо гаргажа байһан үетэй байнабди.

Эгээл түрүүлэн хабарай тарилга саг соонь шанар һайнтайгаар хэхэ, адууһа малаа гээлтэ хоролтогүйгөөр ногоон дээрэ гаргаха, сабшалангаа һайжаруулха зорилго урдаа табинабди.

А. Белоусов, Хориин аймагай Анаагай совхозой 5-дахи фермые эрхилэгшэ.

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй семинарта хабаадагшад Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхоз ошожо, хонишодой ажал хүдэлмэрнгэй танилсаһан байна. Зураг дээрэ: семинарта хабаадагшадай нэгэ бүлэг совхозой хонин ажалай бригадын ажалтай танилсажа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ПАРТИИМНАЙ СЭСЭН МЭРГЭН

Түрэл партимнай литература, искусствын улам саашаа хүгжэн һалбарха хэрэгтэ анхарал ехээр табина. Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада, мүн бүри һаяхан — мартын долоо-наймананаар—үнгэрһэн уулзалганууд дээрэ арад зониие коммунис ёһо журамаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ литература болон искусствын угаа ехэ үүргэтэй байһан тухай дахин һануулжа, абстракционизм, формализм гэһэн гажа буруу «шэглэлнүүд» манда харша гэжэ тэмдэглээ һэн.

Түрүүшэгээр зарим залуу уран зураашад, поэдүүдэй абстрактна зураг, формалис шүлэг, поэмэнүүдые гэмгүй, нааданай тэдысэ гэжэ һанажашье болообди. Зүгөөр энэмнай мииншье тиимэхэн юрын зугаа бэшэ байшоо. Энэ хадаа эрдэм наукын, барилга ба техникын талаар манда гартаад, хүсэхэеэ болиходоо, манай залуушуулые үзэл бодолой талаар ондоо харгыгаар абаашахые оролдоһон һэдэлгэ гээшэ гэжэ партимнай заагаа.

Литература, искусствын һалбаралгада коммунис партиингаа иимэ анхаралтайгаар һанаагаа табижа, урагшаа улам хүгжэлгэдэ уряалжа байхадань, манай уран зохёолшод, хүгжэмшэд, артистнууд бултадаа өөрынгөө уран бэлиг хурсадхан, эршэтэ шүлэг, дуунуудаар, һайхан зурагуудаар, хонгёо хүгжэмөөр харюусаха ёһотойбди.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохя нюур.
1963 оной майн 18.

Ябаха бүридөө башарха

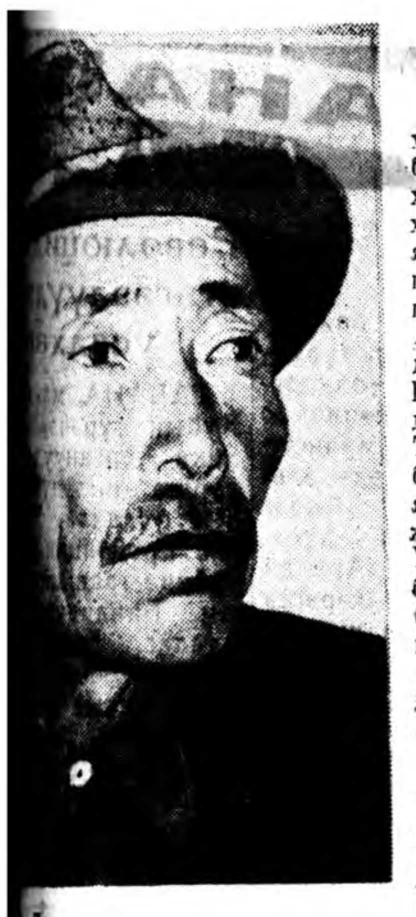

Дуринов.

Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Д-Ц. ДУРИНОВАЙ хөөрөөнһөө

...0 хамгаалгын дай-
...hэн. Совхозоймнай
...ооотой — монгол
...он байгаа. 1948
...тэрэй нэгэ отара
...эрэниие даажа аба-
...геегүй. Тэдэ хони-
...эрхэ байдалда ха-
...гай хонидто орхо-
...ье байжа болоо.
...дэ хонидые үсхэ-
...дуран хүрэтдөөд,
...абаа hэм. Алтайн,
...уул бии болгогдо-
...ндой түл адхараа
...рүүн, бага ноохо
...гдэжэ, мүнөө сов-
...хонид нарин ноо-
...болгогдонхой.
...да hаналаа уна-
...гүй хүдэлөөд бай-
...аг. hанаhан хүсэл
...лангаяа хонин ажа-
...рэ абаа, оншынь
...р үсхэбэрилхэ гээ-
Зарим жэлдэ хони,
...залдаг. Тиихэдэнь
...а хэрэггүй. Уна-
...агүй, гэдэргээ су-
...шухала. «Ябаhан
...эндэл, хүн хүдэл-
...башаржа, ажалдаа

...ГТАЙ, СЭГТЭЙ

...сагта харууhалха,
...һана, хайшан гэжэ
... шанэ түл хэдыдэ
...амагай түрүүндэ
... Уданггүй зунай-
...арахань. Энэ үедэ
...оон дээрэ hайнаар
...үүлхэ оролдолго
... Тиихэдээ хонидоо
... үдэшын бүрэн-
хы хүрэтэр бэлшээдэгби. Халуун үдэрнүүдтэ хонид хургаад хэбтэшэхээ hанадаг. Тиихэдэнь яашье хэбтүүлжэ hургахагүй. Туужа, хүдэлгэжэл байгаа hаа hайн. Арба, хорёор таhалан, добо, хадын орой өөдэ hалхи hүрьюулэн туухада таарамжатай байдаг. Тэдэ хонидой хойноhоо бэшэ хонидынь дахажа ябаhаар ногоо шэмхэлжэ, хоөhон байдаггүй. Үндэр дээрэ газарта боргооhо, батаганашье байдаггүй ха юм. Хотогор, hалхи hэбшээгүй газарта хони байлгахада, халуун үдэрнүүдтэ ядардаг.

Хонид ногоо эдихэлээрээ үhа уулгаяа татадаг. Нойтон ногоо эдеэд, унда багатай болоо гэжэ hанажа болохогүй. Шадаал hаа хүйтэн уhаар уhалжа байхада дээрэ шэнги агша.

Бороо хуратай жэлнүүдтэ байрыень шабар шабха болгонгүй, ходо урилжа байха хэрэгтэй. Түргэн аадарай орохо хэбэртэйгээр хара үүлэнэй харагдахалаар хонидоо хотолуулха, байра тээшээ дүтэлүүлхэдэ hайн гэжэ hананаб. Юуб гэхэдэ, хээрэ ябаhан хонид шэрбэгдээд хэбтэшэдэггү, али жэдээд тогтон торонгүй гүйлдэжэ, алдагдахаяа hанадаг. Шэрбэгдэhэн хонид өөдэлдэггүй, ухэжэшье болодог. Хонид нуга тохой газарай ногоондо тэбеэрэсэгүй, үлэ багатай байдаг гээшэ. Шадаал hаа ая ганга, сэсэг набшатай газарта харюулхада hайн.

Манай эндэ хонид хурьгалтараа бэлшээридэ ябадаг гээшэ. Тон хурьгалхаяа байhан хонидые гадагшань гаргангүй, газаагаа баридагбди. Гээшье hаа, хонид хээрэ хурьгалжархидаг. Хээрэhээ «ургасаяа» хуряаха саг гарадаг байна. Газаа баригдаhан, үбhэ тэжээл эдиhэн хонид илангаяа ундааhаг байдаг. Тэдэниие таhалгаряагүй уhалжа байхада таарамжатай. Муудаhан хонидшье газаа байдаг гээшэ бээз. Тиимэ мал зошолжо эдеэлүүлэгдэдэг ааб даа.

Үбэлэй үедэ гэдхэн силос асаржа газаагаа буулган сасуугаа, hолоомоор hайса хушадаг байнабди. Үглөөгүүр хүрэнгүй ууpал hабhажа байhан тэрэ силос хонидто үгэхэдэ эдимгэ байдаг гээшэ. Хонидой бэлшээриhээ орохоной hүүлээр силос үгэдэг заншал бии. Садхалан хонид үдэшэлэн үгэhэн силостэ бага зэргэ ама хүрөөд орхижорхидог юм. Гадна үгтэhэн тэрэ силос дэбhэгдэжэ, хэрэгhээ гарашадаг байна. Тиимэhээ үглөөгүүр силос үгэхэдэмнай, хонид хомхойгоор эдижэ, ехэ үлэ абана.

Малай тэжээл тушаажа абахадаа, үбэлжэлгын үедэ дутамаггүй хүрэхөөр хуби табижа хонишодтоо үгэдэг байнаб. Тиихэдээ хонидой хурьгалха үедэ эдюулэгдэхэ, мүн хабартаа муудаhан хонидто эдюулэгдэхэ тэжээл хараада абтан хадагалагдадаг. Манай эндэ хэды хужартайшье hаань, хонидто эдюулэгдэхэ дабhан хододоо таhалдуулагдадаггүй.

ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЫН ХЭРЭГЫЕ ТҮЛ АБАЛГА ШИИДХЭХЭ

15 ЖЭЛ СОО эхэ хони харууhалхадаа, элдэб бэрхэшээлнүүдтэй тушаалдагдаа. Хурьгад хэды олоор абтабашье, гарзалжа хойшо татадаг. Хурьга гарзалуулжа байгаад, нэгэ жэлдэ 100 эхэ хонинhоо 70 түл абтаа hэн. Бэшэ жэлнүүдтэнь 90—110—120 толгой хүргэгдэhэн.

Отарынгаа хонидые өөрынгөө гараар ороондо оруулдагби. Энэ хүдэлмэри 14 жэл соо хэгдээ. Хонидые үрэжүүлгэ шадаал hаа үсөөхэн хоног соо дүүргэгдээ hаа hайн гэжэ hанадаг гээшэб. Юуб гэхэдэ, түл абалга 2-3 hара соо үргэлжэлхэ болоо hаа, хонидой хүшэн адли бэшэ байжа, түл hайтай муутайгаар гарадаг. Илангаяа туранхай хонид болзорhоо холо урид хурьгалдаг байна. Тиихэдээ дутуу хурьга гаргадаг байhаниинь элитэ. Юрэнхыдөө хонид хурьгалхадаа, болзорhоо 5 хоног урид гү, али хойно түллэжэ болодог. Тиимэhээ түл абалгые 5—10 хоногоор түрүүн бэлэн болгоод, угтажа байхада зохисотой юм. Нёдондо 18 хоногой туршада үрэжүүлэгдэhэн бүхы хонид 24 хоног соо сүм хурьгалаад байба.

Хонидоо искусственна аргаар отондо оруулхадаа, тэрэ хүдэлмэриие 18—20 үдэрэй туршада дүүргэдэг байнаб. Иигэжэ үрэжүүлэгдэhэн хонид удаа дараалан нэгэ доро хурьгалжа, шобторон ходордог. Нэгэ доро шахуу гараhан хурьгад эхэhээнь илгахада таарамжатай байдаг гээшэ.

Хонидые үрэжүүлхэдээ, январь hарада хурьгалхаар энэ хүдэлмэри эмхидхэгдээ hаа hайн. Январьда түрэhэн хурьгад май hарада эхэhээ илгагдахаар болоод байдаг гээшэ.

> ***Борьёогой совхозой түрүү хонишон Даши-Цырен Дымбрылович Дуриновай отара энэ жэл 100 хонин бүриhөө 102 хурьга абаба. Тус отара хонин бүриhөө 3,8 килограмм ноохо абаха түсэбтэй. Энэ т ү с э б амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлнэ.***

Хурьгадhаа амяарлагдаhан хонид ороондо оруулагдаха хүрэтэрөө хоёр hарын туршада амардаг, хүшэ абадаг. Тэбээржэ, шадал ороhон хонид ото hайтай боложо, hайнаар үрэжүүлэгдэдэг байха юм.

Хуса отондо орохо хони бэдэрхэдээ hамаржа болодог. Хусын олоhон тэрэ хониие шалгажа үзэнгүйгөөр илгажа болохогүй. Ототой болоhон хонин хусын олохолоор ороондо орохо дура үзүүлhэн тэмдэг харуулдаг. Тиимэ тэмдэг үзүүлээгүй хонидые үрэжүүлхэдэ эндүүржэ болохо байна. Иимэ ушарhаа зарим хонид hубайржашье магад.

МИНИИ ХАЛААН

СОВХОЗОЙМНАЙ хонишод олонхидоо наhажаал боложе ябаhан хүнүүд. Тэдэнэрэй зариманиинь хүндэтэ амаралтадаашье гаража байнхай. Өөрөөшье гараха дүтэлжэ байнхайб. Хэды тиимэ болобошье, эрхилhэн ажалаа орхихо дурамгүй.

Тииhээ тиитэр өөhэдынгөө халааниие бэлэдхэхэ, эстафетээ барюулха хүниие олохо зэргэтэйбди. Отара дээрэ манайхинтай хамта гэрээрээ хоёр залуу бүлэ хүдэлнэ. Промышленностиин хүдэлмэришэн байhан хүбүүн Роман Петушкиновые комсомолой путёвкоор ерэhэн Тамара гэжэ яхад басагантай гэрлүүлжэ, айл болгоо бэлэйбди. Эдэ хоёр хонишон болоhон түрүүшынгээ жэл эхэ хонидой отара даажа абаhан юм. Хонидыень искусственна аргаар үрэжүүлээ hэм. Хонидой хурьгалха ойртоходо, нүхэр Петушкинов отараяа дүй дүршэлтэй хонишондо даалгаха гүйлтатайгаар совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаа hэн. Тиихэдээ хуушанай хонишодтой хамта хүдэлжэ, түл абалсахамнай гэhэн байгаа.

Тэрэ отара манайда даалгагдаа бэлэй. Хонидой хурьгалхалаар тэдэ залуушуулые хурьга абалга дээрэ сакманщигаар хүдэлгэhэн байнабди. Залуу хонишод хурьгадаар өөhэдөө носолдожо хүдэлөө, тэдэниие эдеэлүүлээ. Хурьга абажа hурахадаа, бэеэ даагаад хүдэлжэ шадаха болохо ха юм. Мүнөө жэл түлнүүдээ мантай хамта абаад, ерэхэ жэл өөhэдөө абаха хэлсээтэйгээр хүдэлнэбди. Тиигэжэ аминдаа хүдэлжэ эхилхэдэнь, бидэнэр тэдэндэ туhалха уялгатайбди. Энэ хүбүүн хонишон болохо шадаха хүн. Али бүхы юумэндэ hонирходог, ойлгоогүй юумэеэ hуража абадаг байха юм. Ажалдаа ханамжатайгаар хандана.

Гадна бага наhанhаа хойшо манайда байжа, гэр гэхи болоhон Тоня Тугаринова баhал хонишон. Тэрэ басаган тракторист Леонид хүбүүнтэй гэр айл болоо hэн. Мүнөө тэрэ бүлэ хонишон болохо хүсэлэнтэйгөөр манайда хүрэжэ ерээд, хүдэлжэ байнхай. Отара даажа абахые тэдэнэртэ дурадханабди. Тиихэдэмнай нэгэ жэл соо мантай хүдэлэлсөөд, хурьга абалсаад, аминдаа ажал дааха хүсэлтэй.

Иигэжэ шэнэ бүлэ, шэнэ хонишод ургуулагдана. Ерээдүйдэ hайн хонишод болохо найдабари тэдэнэртэ бии, — гэжэ нүхэр Дуринов хөөрэнэ.

Н. Цыбенов бэшэжэ абаба.

МОСКВАГАЙ БАРИЛГЫН ИНДУСТРИИН ТУРШАЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДЫЕ Н. С. ХРУЩЕВ ХАРАА

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев ниислэлэй барилгануудые майн 14-дэ хараба.

«Прокатдеталь» гэдэг туршалгын заводые нүхэр Н. С. Хрущев үдын хойно хараhан байна. Шэнэ түхэлэй бетонно-прокатна стан эндэ ашаглалгада оруулагдажа байнхай. Социалис Ажалай Герой Н. Я. Козловой хүтэлбэреэр ажалладаг конструкторска бюрогой коллектив бүтээсэ ехэтэй агрегадые зохёон бии болгоhон юм.

Н. Я. Козловой зохёон бии болгоhон хэды стан ниислэлдэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ байна. Иимэ агрегадаар жэлэй туршада 500 мянган дүрбэлжэн метр панель гаргажа болохо.

Н. С. Хрущевой ерэhэниие дуулахадаа, предприятиин хажууда эндэ хүдэлдэг хэдэн зуугаад хүнүүд сугларба. КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Советскэ правительствын толгойлогшые тэдэнэр халуунаар амаршалба.

Агрегадые нүхэр Н. С. Хрущевой хаража ябаха үедэнь конструкторынь Н. Я. Козлов тайлбарилан хөөрэжэ үгэбэ.

Н. С. Хрущев энэ агрегадые хараад байхадаа, хэды hонирхолтой зүбшэл hанамжануудые хэлэ.

Н. С. Хрущев удаалуулан бэлэн болоhон элдэб зүйлэй детальнуудые, 32 сантиметр зузаантай керамзитово-бетонно панель хараhан байна.

Н. Я. Козловой хүтэлбэрилдэг конструкторска бюрогой ажал хүдэлмэридэ нүхэр Н. С. Хрущев үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Түмэр-бетоноор хэгдэдэг тюбинг гаргадаг Метростройн туршалгын цехтэ ошожо Н. С. Хрущев хараа. Метростройн начальник Социалис Ажалай Герой В. Д. Полежаев, Метростройн главна инженер П. С. Сметанкин гэгшэд Н. С. Хрущевой хаража ябахадань тайлбарилан хэлэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй ВСНХ-гай түрүүлэгшэ Д. Ф. Устинов, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев, Мосоведэй гүйсэдхомой түрүүлэгшэ Е. Ф. Промыслов, КПСС-эй ЦК-гай барилгын таhагые даагша В. П. Абызов, КПСС-эй МГК-гай секретарь А. Е. Бирюков, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшын орлогшо, Москвагай главна архитектор М. В. Посохин гэгшэд Н. С. Хрущевые үдэшэжэ ябаба.

(ТАСС).

Уншагшадай асуудалда харюу

Тэнгэриин элдэб үзэгдэлнүүд сагай уларилда ямар нүлөөтэйб?

Иимэ асуудал Хоринн аймагай Чисаанын совхозой Бүтүүгэй гүүртын бүлэг hаалишад тээсгэн газетымнай редакцида эльгээ hэн. «Нара, hара хүреэтэхэдээ, мүшэд тохёоходоо хүйтэрдэг, бороо саhан ородог гэжэ урданhаа хойшо хэлсэдэг. Тэрэнь, адаглаад байхада, зүйтэй гэжэ hанахаар агша. Эрдэм ухаанай талаhаа хаража үзэбэл, ямар байгша юм? Энээн тушаа харюу үгэжэ, газетэдэ статья толилхыетнай гүйнабди» гэжэ тэдэнэр бэшэг соогоо асуунад.

Һонирхолтой энэ асуудалда харюу үгэхыень Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директорэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Ю. Дымбрыловтэ редакци хандаа. Доро нүхэр Дымбрыловэй харюу толилогдобо.

Наранай гү, али hарын наагуур тунаhан жэжэхэнүүд мүльhэн кристаллнуудhаа бүридэhэн hэмжэн үүлэндэ гэрэлэй туяа тудахадаа, хүнэй нюдэндэ элдэб үзэгдэл—hолонго, хүреэ гэхэ мэтэ хубилалтанууд болодог.

Наран гү, али hарые халхалхада, хүнэй нюдэндэ тэнгэриин энэ үзэгдэлнүүд харагдадаг гээшэ. Тиин hэмжэн үүлэн тэнгэриин бүрхэхэ, бороо саhанай орохо түрүүшын тэмдэг ха юм.

Сэлмэг үдэр тэнгэриин хаяада hиирэг, хүнэй нюдэндэ арай обеорогдомоор үүлэн байhаар, өөдөө хөөрэхэ бүреэ барайжа, hүүлэй hүүлдэ шанха дээрэмнай орожо ерэхэдээ, нойто адхадаг ёhо бии бшуу. Тиимэhээ нара, hарын хүреэтэхэ, задархада, сагай уларилай муудадаг ушарые хүн зон хэр үгhөө хойшо адаглажа, гол түлэб зүб тобшолол хэдэг байгаа. Юундэ гол түлэб гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, тэнгэриин хаяаhаа гараhан hэмжэн үүлэн бүхэн заатал hаа, нойто оруулдаг бэшэ юм. Бороо гү, али саhанай оро гэмэ болоод байтар ородоггүй ушар хадаа, хүсэтэй hалхинай үлеэhэнhээ болодог.

Газар дээрэхи байгаалиин зарим үзэгдэл, жэшээнь, хойто полярна туяагай аяар холо замбуулинда байhан бодосуудhаа, нэн түрүүндэ Наранhаа унгитайнь мэдээжэ. Тиибэшье замбуулин түбидэ болохо байдаг хубилалтанууд манай сагай уларилда яажа нүлөөлдэг бэ гэжэ эрдэмтэд үшөө hайса тодоруулаадүй юм.

Сог мүшэнэй, солбоной тохёоходо хүйтэрдэг, нойто ородог гэhэн ажаглалта эрдэм ухаагаар баримталагдаагүй.

Тиибэ яабашье, хүнэй хэлсэдэгээр, тохёолгон уларил хоёрой хоорондо ямар холбоотойб гэхэдэ, мүшэдэй, hарын бэе бэедээ дүтэлэлсэhые (тохёоhые) сэлмэг hүни хүн тодо hайнаар харана бшуу. Үүлэгүй тунгалаг hүни хүйтэн хонодог ушар сагай уларилай хубилhые тодорхойлно. Тиихэдэнь хүнүүд тохёолгон болоод, хүйтэн эхилбэ гэлсэдэг. Хоёрдохёор, сэлмэг уларилай hүүлээр харалган, бүрэлгэн боложо, саhа бороо орохоёо ядадаггүй, тиихэдэнь мүн лэ тохёолгонhоо иимэ юумэ боложо байна гэжэ үбгэд, хүгшэд урдань хэлсэдэг байгаа.

АДЛИРХУУ УДХАТАЙ ород-буряад таабаринууд

— «Удхаараа адлишуу ород-буряад оньhон үгэнүүдэй словариин» автор Ц.-Д. Будаев мүнөө адлирхуу удхатай ород-буряад таабаринуудые суглуулан эмхидхэжэ байна. Тэрэ согсолборииhоо зариманиинь эндэ толилогдобо.

1. Байгаали, дэлхэй тухай

1. Из какого ковша
Не пьют, не едят,
А только глядят. (Большая Медведица).

Долоон үбгэд
Домбоёо баряа,
Дороhоонь хараад,
Һула харяаб. (Долоон үбгэд.).

2. Ржет жеребец
На крутой горе,
Услышала кобыла
Во сырой земле. (Гром и дождь).
Ерэнхэнэй хурдан азарга
Ехээр инсагаалаа,
Ерэн гурбан гүүниинь
Бултадаа унагалаа. (Тэнгэри дуугарха, хура орохо).

3. Две сестры:
Одна светлая,
Другая черная. (День и ночь).
Дэлхэй дээрэ
Дэлгээтэй юумэнэй
Хахадынь сагаан,
Хахадынь, хара. (Үдэр, hүни).

4. Над бабушкиной избушкой
Висит хлеба краюшка. (Месяц).
Үрхэ дээрэ
Үрөөлэ хилдэмэн. (Һара).

5. Сперва блеск,
За блеском треск,
За треском плеск. (Молния, гром, дождь).
Тээ тэндэ
Тэс гэбэ,
Тэбэнын үзүүр
Ялас гэбэ. (Тэнгэриин дуун, сахилгаан).

6. Поле не мерено,
Овцы не считаны,
Пастух рогатый. (Небо, звезды, месяц).
Жэн торгон захагүй,
Жэжэ субад нүхэгүй. (Огторгой, одо мүшэд).

2. Хүн, хүнэй бэеын хубинууд тухай

1. Кругленьким,
Маленьким
До неба докинешь. (Глаз).
Монсогор шулуун
Мориннhоо хурдан (Хүнэй нюдэн).

2. Две звездочки маленьких
Все поле мне светят. (Глаза).
Адхахада адха дүүрэхэгүй аад,
Табихада тала дүүргэдэг. (Нюдэн).

3. Шелковый клуб,
Семь дыр вокруг. (Голова).
Добо тойроод,
Долоон нүхэн. (Толгой).
Домбо долоон нүхэтэй. (Толгой).

4. Полон хлевец
Белых овец. (Зубы).
Хорёо соо
Хонид хаалгаатай. (Шүдэн).

5. Утром—на четырех ногах,
В полдень—на двух,
Вечером — на трех. (Человек).
Үглөө дүрбэн хүлтэй,
Үдэр хоёр хүлтэй,
Үдэшэ гурбан хүлтэй. (Хүн).

6. В белом березняке
Талалай живёт. (Язык).
Хүhан хорёо соо
Хулагша гүүн хаалгаатай. (Хэлэн).

7. Полно подполье гусей-лебедей,
Один гусек поворачивается. (Язык и зубы).
Хүн хүн хүреэлээ,
Хүрин азарга жороолоо. (Хэлэн).

Ц. Будаев.

Һургуулиин ажабайдал

„Бүхы эрдэм шадабаряа—үхибүүдтэ...“

Хэрэнэй hургуулиин физикын багша Доржо Содноевич Манзарханов тухай бэшэжэ эхилхэдээ, иимэ юумэн тухай дурдаха хүсэлэнтэйб.

Һаяхан hургуулиингаа физикын кабинет руу оробоб. Тэндэ хэгдэдэг юумэн нилээд hонирхолтой, хүнэй анхарал заал hаа татамаар. Тиишэ ороходомнай, Владимир Дагбаевич Сымбелов hурагшадайнгаа дунда байба. «Ямар юумэ hонирхожо, урлажа, иитэрээ бодолгото болооб?» — гэжэ стол дээрэ тонгойhон Валерий Будаев, Саян Шойжелов, Саша Цыремпилов гэгшэдые харахадаа hанабаб. Харин hүүлдэ мэдэхэдэмнай, тэдэнэр өөhэдөө телефон бүтээгээд, ямараар хүдэлдэгыень шалгажа байhан байбад.

Д. С. Манзарханов.

...Тиигэhээршье телефон нариихнаар ханхинан жэнгиржэ, хүбүүд хүхилдэшэбэ. Теэд аппарадынь наярхыса наярhан аад, хоёр талаhаа хүнэй дуугархань огто дуулдабагүй. «Барагтай даа, шадахал байхабди»,— гэhэншүүгээр хүбүүд бодоно янзатай. Тиин телефоноо дахин-дахин шалгажа заhабарилна. Багшань тохёолдоhон «урагшагүйдэлгын» ушар шалтагааниие тодоруулжа үгэнэ. «Багшашни Манзарханов байгаа. Тиимэл хадаа иимэл шадамар байнаш. Олон үгэ хэлээгүйшье hаа, үхибүүдтээ ойлгуулаадхихадаа яаhан бэрхэ гээшэб,— гэжэ Владимир Дагбаевич тухай бодоо бэлэйб.

Гартаа бариhан газетэ соом багшада hонирхолтой юумэн байна гэжэ ойлгоhондоо, тэрэнээ дэлгээд харуулхаа hанабаб. Теэд миин hарбайжа, улаан карандашаар зураатай газарыень заабаб. Владимир Дагбаевич юумэ хэлэнгүй, уншажа эхилбэ. Тонгойгоод hуухадань, нюур шарайнь харагданагүй, хажуу талаhаань шэртэн зогсобоб.

— Ёhоор даа. Багшамнай... РСФСР-эй габьяата нэрэ зэргэтэй болобо. Зүб даа,—гэжэ хэлээд, залуу багша баяртайгаар энеэбхилэн, hууриhаа бодошоно. Бишье тэрээндэ багшалуулжа, багша болохо золтой байгааб.

Энэ үгэнүүдыень үхибүүд hонирхон шагнанад. Тиигэhээр байтар ондоошье багшанар сугларба. Тэдэнэй олонхидынь Доржо Содноевичдо заалгаhан.

Манай hургуулиин багшанар нүхэр Манзархановай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхэдэнь иигэжэ баярлаа бэлэй.

Доржо Содноевич мүнөөшье Хэрэнэй дунда hургуулида физикэ заадаг. Тэрээнэй үнгэргэдэг нэгэ юрын хэшээл абаад хараял даа... Класс соо бүхы юумэн бэлдээтэй: столнууд дээгүүр тэбхэрхэн гэрэлнүүд, бишыхан шаантагханууд, түмэр шаригууд. Мүн hурагшадшье (6-дахи класс) багшын хэлэхые, ямар даабари үгэхые хүлеэжэ зэhэшэнхэй.

—Үхибүүд, танда иимэ даалгабари үгтэнэ: энээнэй ямар нюруутайе тодорхойлогты. Хайшан гэжэ зүбөөр бодохо байhанаа өөhэдөө мэдэнэт.

Һурагшад абяагүй боложо, бодолгоо бодонод. Шаригай хайшаа нэгэ тээшээ мухарихадань, гэрэлэй доро шаантагхануудаа нэмээн хэнэд. Тулгардаhан хүн үгы хэбэртэй. Партануудай хоорондуур багша ябажа, хаа-яа зүбшэл заабари үгөөд гарана.

Һүүлээрнь hурагша бүхэнэй хүдэлмэри, тэдэнэй харюу бүхэндэ тобшохон ажаглалта хэгдэжэ, сэгнэлтэ табина. Нэгэ хэшээлэй оройдоо 45 минута соо үнгэрдэг байбашье, үхибүүд ухаагаараа нилээдгүй хүдэлжэ, нилээдгүй олон юумэ ойлгожо абаба гээшэ ха. Багша олон үгэ хэлээгүйшье hаа, хэхэ юумэеэ бүтээhэн байба. Энэ хадаа юрын хэшээлэйнь нэгэн. Гэбэшье нүхэр Манзархановай ямаршье класста үнгэргэhэн хэшээл иимэрхүү удха түгэлдэр аад, ажабайдалай гү, али ажахын ямар нэгэн хабаатай үзэгдэлтэй нягта холбоотой байдаг юм.

Доржо Содноевич ехэ мэргэжэhэн, бэлигтэй хүн. Тэрээнэй түхеэрhэн физикын кабинет соо оробол, үнэхөөрөө эрдэмэй ямар нэгэн лаборатори соо ороhон мэтэ байха юм.

Энэ эсэшэ сусашагүй ажалшан, дүй дүршэлөөр баян багша ажабайдалай, эрдэм наукын арюун hайхан зам руу эдир залуу үетэниие ямар шударгы оролдосотойгоор юрөөн дуудадаг бэ!

Өөртэнь хандахадамнай:

— Бэеэ магтажа юу хэлэхэбши даа,—гээд, удааханаар хүдэлжэ, малаан духаа эльбэсэгээн энеэбхилээ hэн. — Бүхы эрдэм шадабаряа үхибүүдтэ үгэхые оролдогдоно гээшэ.

Энэл даа, харюусаhан юумэниинь. Теэд энэ хэдыхэн үгэнүүдынь удха түгэс. Ямаршье ута унжагай хөөрөөнhөө дээрэ. Үхибүүдтэ hайнаар ойлгуулхын хойноhоо оролдодог, ойлгуулдагшье байнал даа. Тэрэнэй саашанхи арюун hайхан хэрэгтэ, ажал хүдэлмэридэнь бүри ехэ амжалта хүсэе!

Б. Машкинов.

Үнэр баян ...нүүдтэ шагнал

...ССР-эй Верховн...резидиум 1963
...-най Указаар
...овно Соведэй
...умэнэhөө 247
«Эхын алдар»
...р, «Эхын медаляар шагнаба.
...» гэжэ нэгэдэхи
... юhэн эхэнүүд
...эр баян эхэнэр-
... гэхэдэ, Хориин
...колхозой гэшүүн
...овна Жамбал-
... Хандагай посё-
...тосхоной гэрэй
... Наталья Пав-
..., Мария Бад-
...оржиева, Нар-
... хүдэлмэришэн
...ьовна Люстик,
... аймагай Топко тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Пелагея Ивановна Немчинова, Түнхэнэй Жэмhэг тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Дулма Сыдыповна Таханова, Улаан-Үдын Октябрьска районой мелькомбинадай хүдэлмэришэн Екатерина Георгиевна Селиванова, Улаан-Үдын Ивалга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Нина Ивановна Астраханцева, Улаан-Үдын Советскэ районой гэрэй эзэн эхэнэр Анна Спиридоновна Малютина гэгшэд болоно.

«Эхын алдар» гэhэн хоёрдохи шатын орденоор 12, «Эхын алдар» гэжэ гурбадахи шатын орденоор 28 эхэнэр шагнагдаа. Тэрэшэлэн «Эхын медаль» гэжэ нэгэдэхи, хоёрдохи шатын медальнуудаар 188 эхэ шагнагдаhан байна.

Түрэл орон доторнай

...ЭЭ ХАРУУЛНА

... (ТАСС) Свердловск...
...колхозой Виктор
... звеногойхид
... 4 метр үндэртэй
...түүд шагнүүртэй
... алдартай. Ган-
... гектар бүхэн-
...ээлэй единицэ
... шагналда хүр-
...
...а шалгаhан
... энэ оной мар-
... Федерациин
... депутадаар
... Мүнөө нүхэр
...гойхид тарил-
... Энэ звенодо
...ёр Пётр ажал-
...hаа хойшо суг-
... үелhэн байна.
... малтай, мянган
... жэл хаха-
... хүрэхөөр тэ-
... эдэнэр шии-
...
...нье бэлэн бэ-
... газарта намаг.
... hаалта
...иинь 5—10
... хэhэгүүд
... Иимэ бэр-
...айнгаа үедэ
... ажалаа эмхи-
...даг, хоёр ха-
...ёо 2-3 да-
...зарайнь хурь-
..., бүртаг үбhы-
... бүгэдые бэе-
... үрэhэ хүрэн-
... Агротехникын
...гдэхэ ажалаа
...таар, харюусалгатайгаар бэелүүлдэг заншалтай. Нүхэр Пожидаевай звеногойхид гектар бүриhөө 450 центнер кукурузын ногоон набша, га бүхэнэй 400 центнер саахарай свёкло ургуулжа абаха уялгатай. Энээнээ сохом бэелүүлхэ байhандань маргалтагүй.

Гектар бүхэнhөө 7,5 мянган тэжээлэй единицэ абаха гэhэн депутадай үүсхэлые колхозой оньhожоруулагдаhан 10 звено дэмжээд, бодото ажал дээрээ энэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Колхозой үсөөхэн механизаторнууд 12 мянган толгой мал hүрэгөө тэжээлээр хүсэдөөр хангаха зорилготой.

«ГЕНЕРАЛ КАРБЫШЕВ» ЗАМДА ГАРАБА

ТЮМЕНЬ. (ТАСС). Советскэ Союзай Герой генерал-лейтенант Дмитрий Карбышев гэдэгые фашистнууд Маутхаузенай түрмэдэ зобоожо алаhан юм. Энэ баатарай нэрэ хүн зониие шэрэдэг Тюменскэ нэгэ теплоходто үгтэбэ.

«Генерал Карбышевай» экипаж коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энэ теплоход hаяхан түрүүшынгээ замда гараба. Хойто зүгэй нютагуудай барилгануудта hайн дураараа ажаллаха болоhон хүнүүдые Тюменьhээ Ханты-Мансийска национальна округ руу абаашажа ябана. Тура, Тобол, Иртыш, Обь мүрэнүүдээр дамжан энэ теплоход ошохо.

ТАРИЛГАЯА ДҮҮРГЭНХЭЙ

КРАСНОДАР. (ТАСС). Усть-Лабинска таряашад орооhото, бобово ургамалнуудые, саахарай свёкло, наран сэсэг, кукуруза, хабарай эртын бусад ургамалнуудые тарижа дүүргэбэ. Хамтадаа зуу гара мянган гектарта таригдаhан байха юм. Оньhожоруулагдаhан звенонуудай хүдэлмэриие хоёр халаанда эмхидхэhэнэй, үргэн абасатай агрегадуудые хэрэглэhэнэй ашаар иимэ амжалта түйлагдаба.

ҮДЭР БҮХЭНДЭ 40 САМОЛЁТ НИИДЭНЭ

МОСКВА. (ТАСС). СССР-эй агаарай замда зунай хүдэлмэриин үе майн 15-да эхилээ. Ниислэлэй аэропортнуудта самолёдууд илангаяа олон байха. Москва—Адлер гэдэг урда зүг тээшэ зориhон замаар «ИЛ-18» түхэлэй самолёт үдэртөө 12 дахин ниидэхэ. Кавказай, Крымэй курортнууд тээшэ Москваhаа үдэртөө 40 самолёт ниидэхэ болобо.

Москваhаа Камчатка хүрэтэр зориhон агаарай замда «ТУ-104» түхэлэй самолёдууд ниидэхэ.

Хара далайн пароходствын «Владимир» гэжэ танкерай моряагууд хэдэ мянган тонно нефть, шэнгэн аммиак Кубын портнуудта абаашаhан байна. Тус судна энэ жэлдэ Кубада 3 дахин ошоо.

Зураг дээрэ: судныи ашаанай палуба дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН

3-дахи нюур.
1963 оной майн 18.

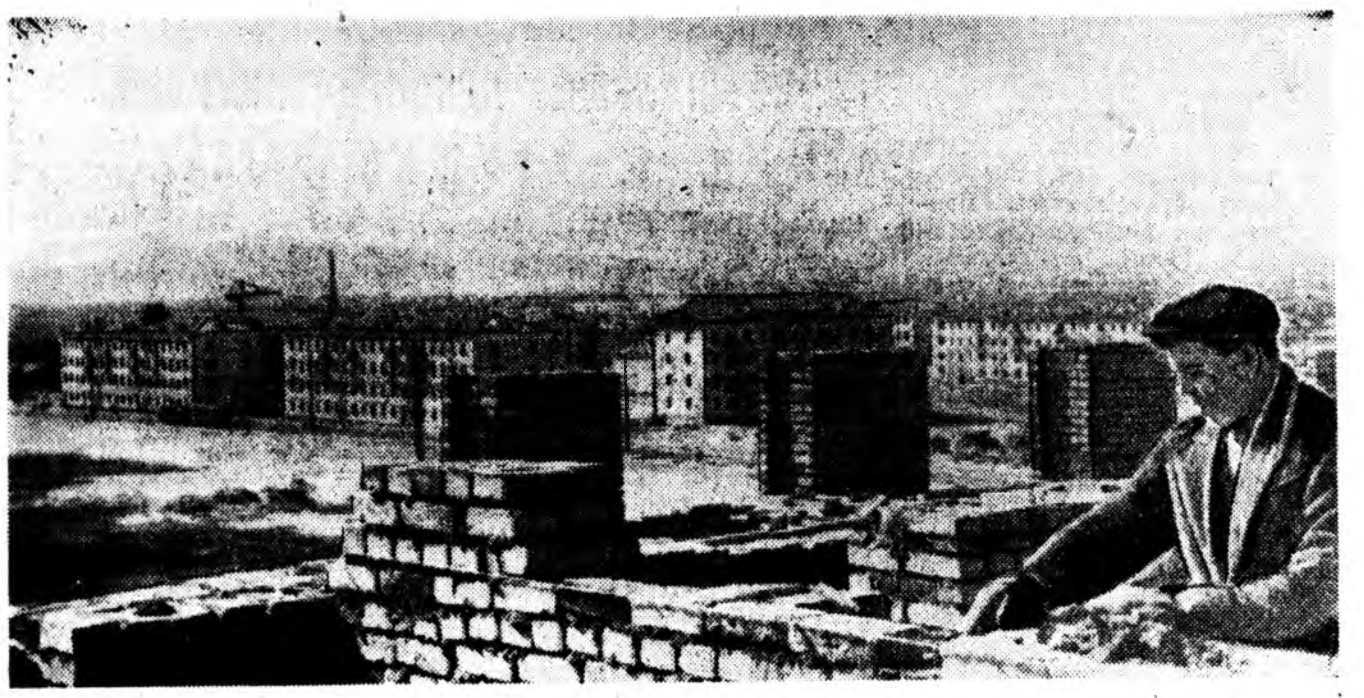

Зүүн-Сибириин библиотечнэ институтдай байра Улаан-Үдэдэ, Үдэ мүрэнэй урда тээ баригдажа эхилбэ. Студентнэрэй хамтын байра нүхэр Братчиковай суута бригада түрүүлэн бодхоожо байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ бригадын гэшүүн ажаллажа байна.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

Холын айлшад

Манай республикын элүүрые хамгаалха министерствын уряалаар Ленинэй ордено Ленинградай институдай акушерство болон гинекологиин кафедрын бүлэг багшанар манайда айлшалан ерээ. Тэдэнэй тоодо доцентнүүд К. М. Баженова, В. В. Словицкий, ассистентнүүд Е. М. Кланицкая, З. Е. Варавко, Г. Ф. Мясищев гэгшэд ороно.

Манай республикын районуудай, городой акушеро-гинекологууд тэдэнэй лекцинүүдые халуун анхаралтайгаар шагнахабди гэжэ мэдүүлһэн байнад. Урда хараалагдаһанай ёһоор лекцинүүдтэ 30 врачнууд байха аад, мүнөө дээрээ 50 хүн шагнана. Үдэртөө хүдэлдэг врачнуудай лекци шагнаха аргагүй дээрэһээнь, һүниин занятинууд үнгэргэгдэнэ.

Ленинградай мэргэжэлтэд сагаа гамнангүй амаралтын үдэрнүүдтэшье хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Урдань һайса шэнжэлэгдээдүй байһан акушеро-гинекологиин зарим асуудалнууд тайлбарилан харуулагдаба.

Лекци хэшээлнүүдые үнгэргэхэһөө гадна, Ленинградай врачнууд хүндэ үбэшэнтэниие аргалха, харуулан танюулха тусхай операцинуудые хэбэ.

Лекци, хэшээл шагнаһан врачнууд айлшадайнгаа дурадхалаар научна конференци үнгэргэжэ, 6 элидхэл хээ.

Ленинград хотын врачнуудай ерэжэ, дүй дүршэлөө нэбтэрүүлгэ манай республикада эгээ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Энэ юугээрээ туһатайб гэбэл, манай республикын врач-гинекологууд Ленинград ошожо, тэдэнэрэй дүй дүршэлые халан абаха арга боломжогүй ха юм.

Ленинградай дүй дүршэлөө дээшэлүүлгын институдай багшанар республикымнай акушер, гинекологуудта бага бэшэ туһа хүргөө. Тус кафедрын врачнууд туһатай һанамжануудые дурадхажа, тэдэнь мүнөө түрэлгын гэртэ хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй.

А. Никитина.

Шэнэ рекорд туйлагдаа

Республикымнай 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мүрысөөн хүнгэн атлетикээр болохо дүүрэбэ. Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр. Энэ үдэр спортын олон зүйлнүүдээр шанга тулалдаан болоо. Эдэнэр сооһоо эхэнэрнүүдэй дунда үндэрые харайлгаар болоһон мүрысөөн һонирхолтойгоор үнгэрөө. Багшанарай институдай түлөөлэгшэ Евдокия Теслева бултыень ахижа, 147 сантиметр үндэрые дабаһан байна. Энэнь хэдэн жэлэй үмэнэ тогтоогдоһон республикын рекордһоо хоёр сантиметр дээшээ болоно. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Н. Одарич арай шамай 135 сантиметр үндэрые дабаа. Эрэшүүл сооһоо багшанарай институдай түлөөлэгшэ Верхозин 1 метр 75 сантиметр харайжа, түрүү һуури эзэлбэ. 1958 ондо Владимир Савицкиин тогтооһон 181 сантиметр үндэрые дабаха спортсменэй үгы байһаниинь халагламаар. Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд утые харайлгаар мүрысөө. Багшанарай институдай студентка Евдокия Ли-Чион Сан 6 метр 03 сантиметр холо һүрөө. Урдань 5 метр 26 сантиметр һүрэжэ, республикын рекорд тогтооһон Евдокия Теслева энэ үдэр оройдоо 4 метр 81 сантиметр утые дабаһан байха юм.

Эрэшүүлэй дунда утые харайлгаар болоһон мүрысөөн тиимэшье һонирхолтой байгаагүй. Спортсменүүд Башник, Попов, Цинкер гэгшэд 6 метрһээ сааша дабаагүй.

Хурдан солбоноороо хэдэн жэлэй туршада суурхаһан Роберт Дондубон 200 метрэй зайда бираагүй. Тус зайе 23,8 секунда соо гаталһан Геннадий Шишмарев түрүүлээ. Удаадахи — 100 метрэй зайда урилдаанай болоходо Роберт Дондубон эрхимлэжэ, 11,1 секунда харуулһан байна.

5.000 метрэй зай. Эндэ спортын мастер Гопас Шарипов шалгаржа, түрүү һуури эзэлээ. 800 метрэй зайда урилдаанай болоходо Шарипов Аверков хоёр аб адлихан саг харуулжа, түрүү һуури хубаалдаа. 1.500 метрэй зайда урилдаһан эрэшүүл сооһоо мастерай дүү хүбүүн Асхат Шарипов һайн саг харуулаа. Хурдан солбон Кондаков, Думнов, Аверков гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Мүн эхэнэрнүүд 100, 200, 400 метрэй зайда урилдаһан байна. Эдэнэр сооһоо хоёрдохи һуури эзэлһэн 65-дахи һургуулиин һурагша Нина Полуторовагай амжалтые тэмдэглэлтэй.

Тэрэшэлэн диск шэдэлгээр, ядро түлхилгөөр мүрысөөн болоо. Мүрысөөндэ шалгарагшад РСФСР-эй арадуудай спартакиадада хабаадалсаха эрхэ олонхой.

Н. Иванов.

ФУТБОЛ

Айлшаднай хоёр очко абаашаба

Уржадэр городоймнай ажалшад Шэтын «Забайкалец» манай республикын суглуулагдамал «Байкал» командануудай наадахые харахаар олооро суглараа. Хүршэнэрэймнай командада энэ жэлдэ яһала олон шэнэ футболистнууд ерэжэ, командыень һайжаруулаа. Манай команда майн 2-то эдэнэртэ айлшалжа, СССР-эй кубок абахын түлөө мүрысөө үнгэргөө һэн. Тиихэдээ талмайн эзэдтэ 0:2 тоотойгоор шүүгдээд бусажа ерээ бэлэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ манда айлшаар ерэһэн эдэнэр уулзалгаяа 1:1 тоотойгоор дүүргэһэн байгаа. Энээнэй удаа «Байкал» команда эдэнэртэ ошоходоо аяар 4:1 тоотойгоор шүүгдэһэн юм.

Үдэшын эгсэ 6 час. Нааданай эхилэн сасуу добтолдог «Байкал» командынхид энэ үдэр тэрэ заншалаа бэелүүлжэ шадаагүй. Айлшадай добтологшод абаһан бүмбэгээ буляалгангүй урагшаа гаража, Улаан-Үдын хамгаалагшадые тугшаруулна. Хэдэн удаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр добтолһон айлшадай футболистнууд аяар 5—6 дахин углууһаа бүмбэгэ сохиһон байна. Нааданай эхилһээр 20 гаран минутын үнгэрөөд байхада шэтынхид дахинаа добтолжо, углууһаа бүмбэгэ сохиоо. Энээниень шадамараар абаһан Иванченко тэрэнээ гол добтологшодтоо дамжуулжа, хөөрсэгнөөн дундуур манай ворота руу бүмбэгэ орошобо. Нааданай түрүүшын хахадай дүүрэтэр бэе бэедээ добтололсобошье амжалта олоогүй амаралтада гарана. Улаан-Үдын добтологшод Поздоровкин, Кадочников, Карпасов гэгшэд үнгэрэгшэ наадануудта орходоо энэ үдэр һурагүй аали һулаханаар наадажа, сугларагшадаа зэбүүрхэлдэ хүртэнэ. Эдэнэрэй солбон бэрхээр наадаяа эмхидхээ һаань, ядахын зэргэдэ нэгэ очко абтамаар арга байгаа бшуу.

Нааданай 2-дохи хахадта хубилалта болоогүй, энэ уулзалганай 1:0 тоотойгоор дүүрэшэнэ. Шэтын «Забайкалец» команда абажа боломоор 6-һаа 3 очкотой боложо, Улаан-Үдын командые хүсэбэ. Энээгээр «Байкал» команда өөрынгөө стадион дээрэ наадаяа дүүргэжэ, ээлжээтэ уулзалга үнгэргэхөөр холын аян замда мордобо. Манай футболистнууд майн 25-да Омскын, июниин 1-дэ Прокопьевскын, июниин 5-да Барнаулай, июниин 9-дэ Новосибирскын командануудтай наадаха байна.

Зураг дээрэ: айлшад улаанүдынхидэй воротагай дэргэдэ.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

„Бата бэхи хани барисаанай гэршэ“

ГАВАНА, майн 16. (ТАСС). Советскэ Союзда Фидель Кастрын аяншалжа байһанда Кубын хэблэл ехэ анхарал хандуулһан зангаараа. СССР-тэ Фидель Кастрын айшалжа байһан тухай материалнуудые газетэнүүд үдэр бүхэндэ хэдэ хэдэн хуудаһануд дээрээ толилно.

Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастрын Советскэ Союзай уужам ехэ газар дээгүүр аяншалгын шата бүхэн Кубын болон совет арадуудай бата бэхи хани барисаанай шэнэ гэршэ боложо үгэнэ гээд «Мундо» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Хани барисаата агуу ехэ ороной эрхэтэдтэй Фидель Кастрын нюурааараа уулзалга хоёр арадай хоорондохи талархалалые улам бүри бэхижүүлнэ гээд газетэ заана.

Братскда Кубын премьер-министрэй хэлэһэн үгые тайлбарилха зуураа, Братска ГЭС-эй барилгашадай жэшээ социализм байгуулгада бүхы кубынхидые зоригжуулна гээд «Мундо» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Кубын арад өөрынгөө партиие, өөрынгөө революционно правительствые тойроод, нягтаар жагсанхай, тиигээд аха дүү совет арадай һайн һайхан жэшээе, баялиг дүй дүршэлые хэрэглэн хүн зонойнгоо байдал саашадаа улам һайжаруулжа, шадаха гээд «Мундо» газетэ мэдүүлнэ.

Плайя-Хироной баатарнуудые, Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө, манай бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын түлөө тэмсэлэй баатарнуудые үгэһэм манай арад зохёон байгуулхы ажалай баатарнуудые үгэжэ шадаха, үгэхэшье гээд «Революсьон» тэмдэглэбэ.

Алдарта ой

ГАВАНА, майн 16. (ТАСС). Оронойнгоо тон томо газетэнүүдэй нэгэн бологшо «Нотисиас де Ойн» 25 жэлэй ойе Кубын арад үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Сүлөөтэ аралай бүхы нютагуудай организацинуудһаа, газетые уншагшадһаа, хилын саанаһаа — социалис оронуудай газетэнүүдһээ, дэлхэйн бусад оронуудта хэблэн гаргагдадаг хүдэлмэришэн болон коммунис газетэнүүдһээ амаршалгын телеграмма редакциин нэрэ дээрэ таһалгаряагүйгөөр орожол байна. Арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна сүлөөрэлгын түлөө, революциин түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө, социализмын түлөө тэмсэлдэ «Нотисиас де Ой» газетын угаа ехэ үүргэ дүүргэһые, дүүргэжэшье байһые амаршалагшад телеграмманууд соогоо онсолон тэмдэглэһэн байна.

«Нотисиас де Ой» газетын 25 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахын тулада олон газетэнүүдэй делегацинууд Гаванада ерээ. «Правдын», «Руде правын», «Нейес Дейчландын» болон бусад газетэнүүдэй редколлегинүүдэй гэшүүд тэдэнэй дунда бии.

Газетын ойн баярай номер мүнөөдэр 40 хуудаһан дээрэ улаан шэрээр барлан гаргагдаа. «Нотисиас де Ойн» түрүүшын номер уншажа байһан хүдэлмэришэнэй зураг түрүүшын хуудаһан дээрэ толилогдонхой. Кубын революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Рауль Кастрын газетэдэ эльгээһэн амаршалгын бэшэг хоёрдохи хуудаһыень хүсэдөөр эзэлһэн байна. Арадай аша туһые харалсаха хэрэгтэ газетын угаа ехэ удха шанартай байһаниинь амаршалга соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Газетын 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья «Нотисиас де Ойн» директор Блас Рока бэшэһэн байна. 1938 онһоо хойшо газетын ябажа гараһан баатарлиг зам тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Революциин илаһанай һүүлээр газетын дүүргэһэн үүргэ тухай газетын урдын директор мүнөө аграрна реформын национальна институдай президент Карлос Рафаэль Родригес бэшэнэ.

Гар гараа бүхөөр барилсаад, өөдэнь үргөөд байһан Фидель Кастро Никита Сергеевич Хрущев хоёрой томо фото зураг һүүлшын хуудаһанда толилогдонхой. Тэрээн доронь «Куба СССР хоёр хэтэ мүнхын хани барисаатай!» гэһэн үгэнүүд бэшэгдэһэн байна. Энэ хуудаһан Кубын болон совет арадуудай бата бэхи хани барисаае харуулна гээшэ.

Совет арадай аха дүүгэй туһаламжаар

БЕРЛИН, майн 16. ТАСС-ай корр. В. Селиверстов иигэжэ дамжуулна:

Фашизмһаа немец арадые Совет Армиин сүлөөлһөөр 18 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан, ГДР-тэ эмхидхэгдэһэн Германо-советскэ хани барисаанай недели дүүрэбэ. Хаа хаанагүй суглаанууд болон баярай заседанинууд боложо, социализм байгуулгадань һайн һайхан туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө Советскэ Союзда республикын ажалшадай угаа ехэ баясхалантайгаар хандадаг байһые харуулаа.

Һайндэрэй хэмжээ ябуулгануудта имагтал республикын ниислэлдэ 150 мянган хүн хабаадаа. Советскэ посольствын, ГДР-тэхи бусад совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэй, Германидахи бүлэг совет сэрэгүүдэй сэрэгэй алба хэгшэдтэй неделиин үедэ олон тоото уулзалганууд болоо. СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй Түрүүлэгшэ Я. В. Пейве толгойлогшотой хани барисаанай, соёл культурын холбооной Советскэ-германска бүлгэмэй делегациин ороной промышленна болон хүдөө ажахын районуудаар аяншалхадань, тэрэниие хани халуунаар угтадаг байгаа.

Германо-советскэ хани барисаанай бүлгэм мүнөө 3 миллион гэшүүнтэй. «Германо-советскэ хани барисаанай нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн 6800 бригада болон коллективүүд, советскэ дүй дүршэл шудалдаг 4500 кружок ГДР-эй предприятинуудта мүнөө хүдэлдэг. Советскэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар республикын арадай ажахыда нэгэ миллиард шахуу маркын алмалта хэгдээ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

△ «Гасье метал компани» гэжэ компаниин Лондоной машина бүтээлгын заводто 4 мянган хүдэлмэришэн ажалладаг. Социалис оронуудтай Англиин бүри үргэнөөр наймаа хэдэг болохын тула хэмжээнүүдые абахыень правительствые уряалһан резолюци заводой совет баталан абаа.

△ Касабланкада (Марокко) уласхоорондын 19-дэхи яармаг хаагдаба. Тэрээндэ 20 орон хабаадаа. Энэ яармагта советскэ «Технопроминпорт», «Международная книга» гэжэ гадаадын худалдаа наймаанай хоёр организаци хабаадаһан байна. Хоёр үлүүтэй неделиин турша соо яармагта 400 шахуу мянган хүн ороо.

△ Америкын торпеднэ катер майн 11-дэ КНДР-эй эрье шадарай уһанда ороод, Санке мүрэнэй (Хванхэ провинциин Каннен уезд, адаг шадар Корейн загаһа баригшадай сүүдные буудаа. Тэрэнэй эсэстэ гурбан загаһашан алуулаа, командын бусад гэшүүд хүнгэнөөр шархатаһан байна. Сүүднэ нилээд ехээр гэмтээгдээ.

△ Хуулита мэдээнэй ёһоор апрель һарада Австралида 84.625 хүдэлмэригүйшүүл бүридхэлдэ абтаһан байна.

△ Японой харгы замууд дээрэ үдэр бүхэндэ 30-35 хүн гэмтэжэ үхэнэ. Полициин главна управлениин мэдээнэй ёһоор жэлэй эхинһээ майн 12 хүрэтэр харгынууд дээрэ болоһон гэмтэлгэнүүдһээ уламжалан 4.013 хүн бүхы орон дотор үхэһэн байха юм.

△ Перугай полици сүлөөрэлгын национальна фронтын Лимэдэхи районно отделенидэ добтолоо. Полициинхид байшан соонь ороод, нэгжүүл хээ. Фронтын түрүүлэгшэ генерал Пандо полициин эдэ ябуулганууд тушаа засагаархидта буруушаалга мэдүүлээ.

(ТАСС).

Революци... этэгээдүү... усадха...

ГАВАНА, май... Кубын гүрэнэй ... хиха организа... харша этэгээдүү... дые усадхаа. ... сас провинциин ... хубида аашала... юм. Бандидуу... аладаг, зөөри... ниитын зөөри ... гаа. Бандые тол... ро Санчес Ро... «Перико» гэжэ ... байгаа. Тэрэ ... ябуулга эдэг ... арестовалагдаһа...

Олон тира... хэблэн гар...

КОПЕНГАГЕН, ... (ТАСС). Литера... ствын ажал ... парти, правитель... бэрилэгшэдэй ул... 1963 оной марты... Хрущевой хэлэһ... болгогдожо, олон... гаар эндэ хэблэ... «Түгэлдэр удха, ... най талаар шада... литература, искус... ехэ хүсэниинь ... энэ ном гаршагла...

Ниидэ... үргэлжэ...

НЬЮ-ЙОРК, ... (ТАСС). Америк... Гордон Куперай ... һан замбуулинай ... жэ онгосо Моск... үглөөнэй 8 час... 11-дэхиеэ тойро... Ниидэлгэ гэмгүй... байнхай. Мүнөө ... навт унтажа, ама...

АМЕРИКЫН К... ГОРДОН К...

НЬЮ-ЙОРК, ... (ТАСС). Замбуу... 7» гэжэ онгосо г... дабшаха замда ... дуудай Канавер... шуун дээрэһээ ү... гагдаһан байга... США-гай агаар... сэнүүдэй майор ... Купер младший ... һуугаад ниидэж... рикын шэнэ ко... һатай. Тэрэ Окла... Шони городто ... һамгатай, 14 бо... хоёр басагатай.

Купер өөрынгөө ... та Хьюстон город... һуудаг юм.

Купер 17 наһа... эсэгынгээ өөрт... самолёдто һуу... болоһон байгаа. ... долоо наһатай ... ниидэжэ үзэһэн... Купер корре... хөөрэһэн байна.

Космонавт нэг... армида, тиигээд ... мынь авиацид... байна. 1945 онд... гаар зөөгдэдэг ... алба хээд, хожо... сэрэгэй акаде... эхилһэн байгаа. ... гүй тэндэ һураха... вайска аралнуу... версителтэ ороһ...

Сүүдэй ш... дүүргэлтэ б...

Эхэ орондоо ... түлөө саазал... СССР-эй Верхов... рэгэй коллеги ... О. В. Пеньковск... гуйһан зуурша... Верховно Совед... хангаагүй.

Шиидхэбэр ... гогдоо.

Кукурузын гибридүүд тухай

Академик Б. П. Соколовтой хөөрэлдөөн

Мүнөө жэлдэ ехэ талмай дээрэ үндэр ургаса үгэдэг сортын кукуруза, кукурузын гибридүүд таригдаха байна. Тэдэнэй 18-ниинь научна-шэнжэлэлгын бүхэсоюзна институдай селекционернүүдэй бии болгоһон зуу гаран областьдо тарихада тааруу байха юм. Шэнэ районуудта таригдадаг болоһон гибридүүд, институдай саашадаа бии болгохо гибридүүд тухай мэдээжэ эрдэмтэ Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын наукануудай бүхэсоюзна академиин кукурузын селекциин болон үрэһэ ургуулгын таһагые даагша, Ленинскэ шангай лауреат, академик Б. П. Соколов ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хөөрөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 37 миллион гектар кукурузын 13,5 миллион гектарынь гибриднэ үрэһөөр таригдаһан байгаа. Мүнөө хабар тарилга хэхэдэ гибриднэ үрэһэн нилээд ехээр хэрэглэгдэдэг болохо. Нэгэдэхи үеын гибридүүдэй үрэһөөр тарилга хэхэ гээшэ кукурузын ургасые дээшэлүүлхэ эгээн лэ хүсэтэй арга боложо үгэһэн байна. Энээнэй ашаар ургаса 20—30 процентээр дээшэлдэг.

«ВИР-42» гэжэ гибрид урда мэтэ нилээд ехэ талмай дээрэ таригдаха. «Буковинский-3», «ВИР-25», «одесский-27» болон бусад сортын гибридүүд мүн лэ мэдээжэ болонхой. Шэнэ гибридүүдэй дундаһаа «днепровский-56» гэжэ гибрид илангаяа ехээр илгарна.

Целинэ болон зүүн-хойто бусад районуудай хэдэ хэдэн сорт шалгадаг участогуудта «днепровский-56» ургасын болон гектар бүриһөө тэжээлэй единицын гаралгын талаар хэдэн жэлэй турша соо удаа дараалуулан нэгэдэхи һуури эзэлээ. Новосибирскэ областиин Мошковско сортучастогто энэ гибрид гектар бүриһөө 802 центнер эшэ набша, энэ нютагта таригдадаг эгээн лэ һайн сортынхидо орходоо гектар бүриһөө 270 центнерээр ехэ буурсаг үгөө; Алтайн болон Уралай зарим районуудта 150—200 центнер буурсагай абтадаг байгаа һаань, «днепровский-56» 600 гаран центнер буурсаг үгөө.

Энэ гибрид аса һалаа ехэтэй, зөөлэн набшатай. Энээниие малай эдихэдэ угаа шэнгэсэ ехэтэй байдаг. Тэрэнэй сагаан үнгэтэй ороохон белок болон тоһо эгээн лэ ехэтэй байдаг. Украинада энээниие силостэ хэрэглэхын, мүн эдеэ хоолой промышленностьдо хэрэгтэй ороохо абахын тулада таридаг юм.

«Днепровский-56» нютаг нютагта таарасынгаа талаар манай орон дотор эгээн лэ ехээр дэлгэрһэн гибрид болоно. Энэ гибрид Целинэ, Алтайн хизаарнуудта, Урда Казахстанда, Новосибирскэ, Челябинска, Днепропетровско, Запорожско областьнуудта таригдадаг. Туршалгын дүнгүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, энэ гибридые хэрэглэбэл дунда зэргээр гектар бүриһөө 100 центнер эшэ набша нэмэжэ абтахаар байна.

Мүнөө хабарай тарилга хэхын тулада Днепропетровско областъ энэ гибридэй 4 мянган тонно үрэһэ, ургуулан абаад, ондоо тээшэнь эльгээгээ. Энэнь 200 мянган гектар талмай дээрэ тарилга хэхэдэ хүрэхэ юм. Казахстанда нилээд ехэ хэмжээнэй үрэһэн ургуулагдаа.

«Днепровский-98» гэжэ шэнэ гибрид түргэнөөр эдеэшэдэг, ган гасуурта тэсэмгэй байдаг, ороохо ехые үгэдэг. Буурсагай шэгнүүрэй 83 процентнь ороохон байдаг. Энэ гибрид мүнөө жэлдэ Волгоградска, Днепропетровско областьнуудта таригдаха. Мүнөө жэлдэ абтаад байһан үрэһөөрнь 10 мянга шахуу гектар дээрэ гибридүүдые абахын тулада тарилга хэжэ болохо юм.

Гандуу нютагуудта «днепровский-56» эшэ набшын ургасын талаар булюу һайн байдаг, харин «днепровский-98» ороохо абалгын талаар орон дотор эгээн ехээр дэлгэрһэн «ВИР-42» гибридтэ дутэрхы байдаг. Днепровско эдэ хоёр гибридэй үрэһэн болон эшэ набшань хүйтые тэсэжэ ядадаггүй. Энэ хадаа юрэ тогтоогдоһон болзорһоо арбан хоног урид тэдэниие тариха арга олгоно. Мүн лэ эды шэнээн хоног урид полинууд сүлөөржэ үтэдэг байна бшуу.

Силостэ хэрэглэгдэхэ шэнэ үрэ ехэтэй сортнууд болон гибридүүдые институт бии болгоо. Ороной урда талын хубида «днепровская-200» гэжэ сорт түргэнөөр дэлгэрнэ. Туршалгын үедэ болон Узбекистанда түрүүшын жэлдэ тарилга хэхэдэ энэ сорт рекордно ургаса үгөө. «Политотдел» колхоздо Люба Ли 1237 гектар уһалагдадаг талмай дээрэһээ гектар бүриин 2 мянган центнер хүрэтэр эшэ набша хуряажа абадаг.

Мүнөө жэлдэ «днепровская-200» гүрэнэй олонхи сортучастогуудта, Дунда Азиин республикануудай үрэһэ ургуулдаг олон звенонуудта, тэрэшэлэн Крымскэ, Николаевска, Херсонско болон Украиныи бусад урда талын областьнуудта таригдаха юм. Узбекистанда энэ сортын кукуруза хэдэн арбаад мянган гектарта таригдаха.

Хожом эдеэшэдэг «днепровский-90 т» гэжэ гибрид тусгаар һайн шанартай юм. Эшэ набшань ходоодоо ногоон, шэмэ ехэтэй байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Казахстанда, Чечено-Ингушетидэ гүрэнэй сортучастогуудай уһалагдадаг талмай дээрэ энэ гибрид гектар бүриһөө 117 болон 106 центнер ороохо үгөө. Гектар бүриһөө 700 центнер эшэ набша, тэрэ тоодо 200 шахуу центнер эдеэшэнтэжэ байһан буурсаг Днепропетровско областиин «Россия» колхозой А. Козуб гэгшын звено хуряажа абаа. «Днепровский-90т» мүнөө жэлдэ Днепр шадар, Чечено-Ингушетидэ таригдаха байна.

Эдеэ хоолой промышленностьда хэрэглэгдэхэ кукуруза тариха талмайе үргэдхэлгэдэ мүнөө тусгаар анхарал хандуулагдана. «Рисовая-645» гэжэ сортын ехэ хэмжээнэй үрэһэн институдай полинууд дээрэ ургуулагданхай. Энээнһээ хүрпээ, гурил бэлэдхэгдэдэг. «Днепровский-56» гибридэй ороохонһоо заводууд крахмал, тоһо, гурил болон бусад продуктнуудые абадаг. Эдеэ хоолдо хэрэглэгдэдэг сортнуудай тарилгые эрид ехээр үргэдхэхэ хэрэгтэй.

Институдта бии болгогдоһон эдэ сортнууд болон гибридүүдые мүнөө жэлдэ гүрэнэй арбан сорт-участок туршажа орохонь. Тэдэнэй дунда саахарна гибридүүд (консервалхын тулада), тэһэрдэг кукурузанууд бии. Институдта туршалгын тарилга хэхэдэ, тэдэ юрын сортнуудта орходоо 28—40 процентээр ехэ ургаса үгөө. Гектар бүриһөө саахарна кукурузын 80—90 центнер буурсаг хуряажа абтаа.

Мүн бусадшье сортын гибридүүд хэрэглэгдэхэ юм.

Ороохо абахын тулада кукуруза таридаг эгээн лэ хойто талын районуудай колхозуудта гибриднэ үрэһэ ургуулха талаар мүнөө хабар институдай зохёоһон онол аргаар үйлэдбэриин туршалганууд хэгдэхэ байна.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной майн 18.

Манай адрес, телеф...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. ... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, ... —38-42, зам. редактора — 35-84, секрет... отделов: сельскохозяйственного производства ... жизни—47-59, 35-14, промышленного произ... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—...
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ... —24-74, советского строительства и быта—... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР.

Н00426.

Редактор Ц. ...